

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

Reagan navdušil konvencijske delegate s »poslovnim« govornom — Bush naj bi nadaljeval tkim. Reaganovo revolucijo

NEW ORLEANS, La. — Sinoči se je pričela republikanska strankina konvencija, na kateri bodo zbrani delegati enoglasno izbrali podpredsednika Georgea Busha za strankinega predsedniškega kandidata na letošnjih volitvah, ki bodo 8. novembra. Prvi dan konvencije je bil posvečen predsedniku Reaganu, Bush bo v New Orleans prišel šele danes dopoldne. Organizatorji konvencije — in vsi opazovalci soglašajo, da je konvencija do zadnje potankosti skrbno organizirana in vodena — so želeli, da bi dali Reaganu primerno priznanje za njegovo 8-letno predsednikovanje, nato bi pa Reagan prepustil vodstvo stranke svojem nasledniku Bushu. Tako bo Reagan že danes zapustil New Orleans za Kalifornijo, kjer bo preživel počitnice, središče pozornosti bo pa postal Bush. Reagan in Bush se bosta srečala danes le za krajši čas na neki slovesnosti.

Reagan je prejel navdušen sprejem na sinočnjem zasedanju konvencije. Najprej so delegati poslušali vrsto strankin veljakov, ki so hkrati hvalili predsednika in njegovo politiko, demokratskega kandidata Michaela Dukakisa in demokratsko stranko pa močno kritizirali. Neuspeli predsedniški kandidat gen. Alexander Haig je s svojim govorom in kritiziranjem Dukakisa napravil najslabši vtis, saj nekateri komentatorji in tudi republikanci menijo, da je bil Haigov govor bolj koristen kot škodljiv Dukakis in demokratom. Nato so delegati pozdravili Reaganovo ženo Nancy, ki je imela krajši nagovor, ter gledali film o Reaganu. Končno se je pojavil predsednik in v svojem govoru našteval številne uspehe tako v notranji kot zunanji politiki, ki so jih ZDA dosegle v zadnjih — torej Reaganovih — osmih letih. In pri teh uspehih je sodeloval George Bush, je dejal Reagan.

Splošno mnenje političnih komentatorjev je, da je bil prvi dan konvencije dober začetek za republikance. Reagan jih je navdušil s svojim optimizmom in bojevitostjo. Vendar je žoga sedaj pri Bushu, pripominjajo. Bush bo moral s svojim nastopom pred delegati in televizijskimi kamerami dokazati, da je vreden biti Reaganov naslednik tako v republikanski stranki kot v Beli hiši. Bush mora sedaj zapustiti ozadje in sam postati v svojem imenu voditelj republikanske stranke. Velikega, morda celo ključnega pomena bo torej Bushov govor na konvenciji potem, ko bo uradno izbran za strankinega predsedniškega kandidata.

Najnovejša ankete javnega mnenja sicer kažejo, da Bush napreduje proti Dukakis. Analitiki pa poudarjajo, da je to bolj zaradi večjih dvomov volivcev glede Dukakisove sposobnosti in izkušenosti kot zaradi večje osebne priljubljenosti Busha.

Kdo bo podpredsedniški kandidat?

Edina neznanka v zvezi z republikansko stranko je ta, koga bo Bush izbral za podpredsedniškega kandidata. Bush pravi, da svojega »izbranca« predstavil javnosti še v četrtek dopoldne, nekateri pa menijo, da bo ime znano že v sredo zvečer. V obeh mnogih analitikov in delegatov ima prednost sen. Robert Dole. Težava za Dole-a pa je v tem, da je v času, ko je bil sam predsedniški kandidat, močno in zelo osebno kritiziral Busha in Bushove sposobnosti. Priljubljen Busha in Bushove sposobnosti. Priljubljen od konservativcev je kong. Jack Kemp, prav tako kot Dole neuspeli predsedniški kandi-

dat. Izgleda pa, da Bush in Kemp nista posebej blizu, deloma zato, ker je Kemp bolj ideološko usmerjen. Nekateri konservativci pravijo, da bodo predlagali svojega kandidata, ako se bo Bush opredelil za koga, ki pripada zmernejši ideološki struji v stranki. Med drugimi možnimi kandidati, izstopa v zadnjem času sen. Pete Domenici iz države New Mexico, nekateri pa hvalijo sen. Dan Quayle-a iz Indiane, ki je zelo konservativen, je pa kot 41-letnik zelo mlad in neizkušeni.

— Kratke vesti —

Tegucigalpa, Hon. — Kontras uporniki, ki so bili v Nikaragvi v borbah zoper sandinistične sile, v zadnjih tednih množično zapuščajo Nikaragvo. Deželo zapuščajo, ker nimajo več dovolj hrane, oblek in streliva, to zaradi tega, ker je skoro popolnoma usahnila podpora, ki so jo doslej dobivali od ZDA. V Nikaragvi naj bi sedaj bilo komaj 2.000 oboroženih kontras in menda bodo tudi ti prisiljeni iskati zatočišče v Hondurasu in drugih Nikaragvi sosednjih državah. Za njihov neuspeh krivijo ZDA oziroma ameriški Kongres.

Moskva, ZSSR — Sovjetska vlada je objavila, da ni pripravljena trpeti nadaljevanja vojaške in druge pomoči, poslane preko Pakistana afganistanskim borcem za svobodo. Ako Pakistan ne bo ukrepala zoper pošiljanje te pomoči, bo Sovjetska zveza podvzela »nujne« akcije. Izjava je prišla včeraj, torej na dan, bo bi morala ZSSR po sporazumu, doseženem v Ženevi, že odpoklicala domov najmanj polovico svojih vojakov, nastanjenih v Afganistanu. Splošno mnenje opazovalcev afganistanskih razmer je, da so Sovjeti to obljubo izpolnili. Res je pa tudi, da so uporniki v zadnjem času napredovali zoper enote lutkarskega kabulskega režima. Tako so uporniki zavzeli neko pokrajinsko mesto nedaleč od Kabula samega, v zadnjih tednih so pa ponovno z raketami obstreljevali Kabul. Sovjeti trdijo, da od vseh 30 pokrajin v Afganistanu, so njih vojniki v celoti zapustili že kar 25.

Washington, D.C. — Posebna preiskovalna komisija ameriške mornarice, ki je imela nalogo ugotoviti resnico v zvezi s sestrelitvijo iranskega civilnega letala nad vodami Perzijskega zaliva, je poročala, da je do sestrelitve prišlo predvsem zaradi napačnega ravnanja nekaterih oficirjev na križarki Vincennes. Pri tem nosi največjo odgovornost oficir, ki je napačno razumel podatke, ki so jih dajale radarske in druge naprave na križarki. Tako je ta še neimenovani oficir dobil vtis, da gre za iransko bojno letalo in ne civilnega letala, to sporočil kapitanu ladje, ki je na podlagi te informacije avtoriziral streljanje na letalo. Omenjeni oficir pa ne bo moral pred sodišče.

Seoul, J. Ko. — Radikalni univerzitetni študenti nadaljujejo s svojimi protesti zoper vlado in ameriško navzočnost v Južni Koreji, obenem pa zagovarjajo željo za neposredne stike s Severno Korejo. Včeraj so policijske enote energično nastopale zoper študente, ki so metali molotovove koktajle, in jih do 1.300 aretirali. Policisti so tudi surovo pretepali študente. Južnokorejski predsednik Roh je dejal, da oblasti morajo napraviti konec tem demonstracijam, ako bodo mogle nemoteno potekati olimpijske igre. Študentski voditelji pa pravijo, da ne bodo klonili pod policijskim pritiskom.

Iz Clevelanda in okolice

Avtobus za piknik —

Tisti, ki gredo jutri, v sredo, z avtobusom na piknik Federacije slov. upokojenskih klubov, so opozorjeni, da bo avtobus čakal ob 11.30 dop. pred SND na St. Clairju in da bo odpeljal točno ob 12. uri opoldne. Bodite točni!

St. Clairski upokojenci —

Redna seja Kluba upokojencev bo ta četrtek, 18. avg., ob 1.30 pop. v navadnih prostorih SND na St. Clairju. Vabljeni so člani in prijatelji — prav tako tisti, ki bi radi postali člani oz. članice. Pridite! **KRES vabi —**

Slovenska folklorna skupina Kres vabi na svoj nastop, ki bo 20. avgusta na Slov. pristani. Ob 5. pop. bo sv. maša, sledi večerja, nato nastop. Po programu bo igral orkester Veseli Slovenci. Za več informacije, pokličite 732-8008 ali 692-1339.

Novi grobovi

Michael Perme

V ponedeljek, 15. avgusta, je umrl Michael Perme, mož Veronice, oče Michaela R., Kathleen McGraw in Charlesa A., 5-krat stari oče, brat Franka, Johna in Julie Haughtling. Pogreb bo iz Brickmanovega zavoda, 21900 Euclid Ave., v četrtek, 18. avgusta, v cerkev sv. Felicite dop. ob 9.30 in od tam na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru bo jutri, v sredo, od 2. do 4. pop. in 7. do 9. zv.

Mildred Jarisz

Včeraj je v Manor Care negovališču v Willoughbyju po dolgi bolezni umrla 78 let stara Mildred Jarisz, rojena Hradek v Clevelandu, vdova po Michaelu in po Michaelu Jeckelu, mati Beverly Owens in Freda, 8-krat stari mati, 1-krat prastara mati, sestra Josepha ter že pok. Elsie Parker in Helen Jerick, zaposlena pri White Motors 27 let, do svoje upokojitve l. 1970. Pogreb bo iz Želetovega zavoda na E. 152 St. v četrtek, 18. avg., v cerkev sv. Jeroma dop. ob 10. in od tam na Kalvarijo. Na mrtvaškem odru bo jutri, v sredo, od 2. do 4. pop. in 7. do 9. zv.

Valentine F. Grill

V petek, 12. avgusta, je umrl Valentine F. Grill, mož Stane, roj. Mnsnik, oče Sharon O'Brien, Connie Moze in Cindy, 4-krat stari oče, sin Mary Strazisar in že pok. Valentine Grill, brat Alana J. in Ludwiga. Pogreb bo iz Brickmanovega zavoda na 21900 Euclid Ave. danes, v torek, v cerkev Naše Gospe Karmelske v Wickliffu dop. ob 9.30 in od tam na pokopališče Vernih duš.

Koroški oktlet »Suha« —

To nedeljo, 21. avgusta, ob 2. pop. bo na SNPJ farmi na Heath Rd. nastopil koroški moški oktlet »Suha«. Vstopnina je \$2.50.

Pevski zbor Gallus —

V soboto, 27. avgusta, ob 7h zv. bo v Slovenskem narodnem domu na St. Clairju nastopil koroški pevski zbor Gallus. Za vstopnice in rezervacije miz, pokličite Tomaža Gorenška na 944-5922.

Belokranjci vabijo —

V nedeljo, 28. avgusta, bo piknik Belokranjskega kluba na Slov. pristani. Nekaj pesmi bo zapel zbor Gallus, igral bo Tony Klepec orkester. Rezervacije za kosilo si lahko rezervirate, ako pokličite čez dan 481-3308, zvečer pa 289-0843.

Slovenski pisatelj pride —

Obveščeni smo, da bo v soboto, 24. septembra, v Cleveland prišel Drago Jančar, predsednik Društva pisateljev Slovenije, slovenskega PEN-kluba, organizaciji, ki se močno zavzemata za demokratično preobnovo slovenske in jugoslovanske družbe. V Clevelandu bo predaval slovensko-ameriški kulturni svet, ki bo skušal organizirati javno predavanje g. Jančarja. Točnejši podatki bodo pravočasno sporočeni. Naj omenimo še, da bo g. Jančar v septembru gostoval in predaval v več ameriških mestih, v glavnem pod sponzorstvom raznih univerz. Tudi o teh predavanjih bomo pisali.

V Rožmanov sklad —

Za študente v Mohorjevih domovih ob vzgoji gg. salezijancev so darovali v spomin na nedavno umrlega Ivana Hočvarja: \$40 g. Frank in ga. Pepca Kastigar; \$20 g. Tone in ga. Vida Oblak; \$10 ga. Paula Adamič. Za darove se lepo zahvaljuje poverjenik Mohorjeve J. Prosen.

Družinski dan piknik ADZ —

To nedeljo popoldne ste vabljeni na Družinski dan piknik ADZ na prostorih ADZ-jevega letovišča na Kniffen Rd. v Leroyju. Piknik se bo pričel ob 12.30 in trajal ves popoldan in zgodnji večer. Igral bo Joey Tomsick orkester.

VREME

Pretežno sončno danes z najvišjo temperaturo okoli 92° F. Pretežno sončno in zelo vroče jutri, z najvišjo temperaturo okoli 96° F. V četrtek oblačno, z verjetnostjo dežja. Najvišja temperatura okoli 95° F. Za četrtek in konec tedna napovedujejo prihod hladne fronte.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. - 431-0628 - Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 012400)

James V. Debevec - Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel - Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche
American Home Slovenian of the Year 1987: Paul Košir

NAROČNINA:

Združene države:

\$36 na leto; \$21 za 6 mesecev; \$18 za 3 mesece

Kanada:

\$45 na leto; \$30 za 6 mesecev; \$20 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$48 na leto; za petkovo izdajo \$28

Petkova AD (letna): ZDA: \$21; Kanada: \$25;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$28

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$36.00 - year; \$21.00 - 6 mos.; \$18.00 - 3 mos.

Canada:

\$45.00 - year; \$30.00 - 6 mos.; \$20.00 - 3 mos.

Foreign:

\$48.00 per year; \$28 per year Fridays only

Fridays: U.S.: - \$21.00 - year; Canada: \$25.00 - year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published Tuesday & Friday except 1st 2 weeks in July & the week after Christmas

No. 60 Tuesday, August 16, 1988

V iskanju boleče resnice

»Resnica vas bo osvobodila,« je zapisano v Sv. Pismu. Na to težko in mučno pot odkrivanja resnice so stopile nekatere komunistične partije. Gre za odkrivanje zgodovinskih dejstev, brez olepšavanja in brez prikriivanja. Pri tem gre zlasti za odkrivanje podobe »stalinizma« in njegovega početja tistega časa.

S »stalinizmom« so se umazale vse partije sveta. Pod tem nazivom mislimo na zločine, ki so jih partijska vodstva zagrešila nad svojimi somišljeniki, nad partijci, ki so si upali drugače misliti kot pa generalni tajnik in svoje misli tudi povedati. Vendar ni šlo le za »misli«, ampak v prvi vrsti za oblast. Kajti »stalinizem« pomeni neizprosni boj za oblast med partijskimi vrhovi. Ta obračun z drugače mislečimi partijci je začel Stalin v drugi polovici tridesetih let. V partijskem vrhu Sovjetske zveze so bili namreč tudi taki, ki se niso povsem strinjali s Stalinom v njegovi gospodarski in partijski politiki. Stalin je videl v njih svoje tekmece in zato je hotel z njimi obračunati. Povod za to mu je dal umor Kirova, partijskega tajnika v Leningradu (1935). Toda kdo je Kirova umoril? Od vsega začetka je šel glas, da ga je umorila tajna policija (NKVD) na ukaz Stalina. Tako je menil tudi jezuitski pater Ledit v svojih predavanjih o oktobrski revoluciji, ki jih je imel v Rimu leta 1939. Do danes zadeva ni še jasna. Stalin je namreč iskal povoda, da začne obračun z notranjo opozicijo, v ta namen naj bi insceniral atentat na Kirova in vrgel krivdo na »kontrarevolucionarje«, tj. na opozicijo znotraj sovjetske partije.

In začeli so se obračuni, ki jih poznamo pod imenom »čistke«. Zadele so dokaj vodilnih partijcev iz časov Lenina, pa člane Centralnega komiteja, ki ga je v dveh, treh letih praktično obglavil. Čistke so se razširile na nižje člane partije in prizadele milijone ljudi. Pravijo, do 20 milijonov. Ni bilo prizaneseno nikomur, tudi vojakom ne. Tako sta postala žrtev Stalinovih čistk general Blücher in maršal Tuhačevski, ki je veljal za najbolj sposobnega ruskega generala. Sedaj očitajo Stalinu, da je obglavil rusko armado, ki so ji ob spopadu s Hitlerjem leta 1941 manjkali najboljši vojskovodje.

Zadeva Palmiro Togliatti

V tem času je živel v Moskvi tudi število drugih partijskih voditeljev, ki so sodelovali pri Kominterni ali našli zatočišče pred fašizmom in nacizmom. Stevilni teh so »izginili«, drugi so končali v zaporih in v Sibiriji. Med tistimi, ki so izginili, je bilo tudi vodstvo jugoslovanskih komunistov (Gorkič in tovariši). Usodo takih jugoslovanskih žrtev Stalinovih čistk je opisal Štefan Steiner v knjigi 7000 dni v Sibiriji. Tudi številni italijanski komunisti so se zatekli v Rusijo. Med temi je bil Palmiro Togliatti, med Jugoslovani pa Kardelj, Kidrič in nekaj časa tudi Tito. Kako da so se ti rešili? Kakšno vlogo so odigrali v Stalinovih čistkah? To so vprašanja, ki si jih danes zastavlja zgodovinska kritika, ko razgalja Stalinizem.

MIMOGREDE IZ MILWAUKEEJA

MILWAUKEE, Wis. - V zadnjem mojem poročilu sem omenil, da je imel mesec junij kar 13 vročih dni s temperaturo od 90° do 104° F. Zavladala je huda suša. Imeli smo upanje, da bo mesec julij bolj radodaren z dežjem, pa je bilo obratno. Bila je zopet vročina in zopet kar 13 dni čez 90° pa vse do 99° F. No, in zopet smo upali, da bo v avgustu vročina popustila in da bomo dobili malo več prepotrebne dežja. Pa zopet kot nalašč, smo vse dneve v začetku meseca avgusta preživeli v pasjih dneh z najvišjimi dnevni temperaturo od 94° do 103° F.

Mnogi v tej vročini živijo in delajo v prijetno ohlajenih stavbah in stanovanjih. Mnogi imajo priliko ohlajati se v morskimi valovih, v jezerih, rekah in potokih, mnogi doma v napravljenih bazenih, nekateri samo v domačih banjah ali lavorjih, mnogi pa samo, ko dežuje. Zakaj? Zakaj imajo vse te ugodnosti samo nekateri? Zakaj na vsi? Odgovor bi vedel samo bivši predsedniški kandidat rev. Jesse Jackson in menda izbrani demokratiški predsedniški kandidat Michael Dukakis!

Mesec avgust imenujemo tudi veliki srpan, gospojnik, osemnik in mlatnik, in je najbolj vroč mesec v letu. To je mesec, ko zgrabi stare in mlade neubranljiva sla po dopustu, kohanju in potovanju. Življenje v tem mesecu malo zastane in vse drvi v senčnate, hladne prostore in v objem hladnih jezerskih valov.

Nekaj starokrajskih pregovorov, ki tudi v Ameriki večkrat drže: Če se megla v avgustu zjutraj vzdiguje, slano vreme napoveduje. — Sonce srpana grozdje meči, z medom navdaja ajda diši. — Veliki srpan, kar ne skuha, tudi september ne prekuha. — Kadar Velikega šmarna sonce peče, dobro vince v sod poteče.

Veliki srpan je višek poletja, ki se v drugi polovici že nagiblje k jeseni. Dnevna svetloba je po nepotrebem že eno uro krajša in s tem noč daljša. Na poljih je že zrelo žito, na vrtovih paradižniki in drugo sadje. Vsem onim, ki so rojeni v tem vročem mesecu, in vsem godovnikom vso srečo in lep pozdrav!

Vprašanje o Togliattiju se je pred kratkim zastavilo v Italiji. Že prej pa so socialisti vrgli izziv KPI, naj pregleda svojo preteklost. Sedanji generalni tajnik KPI Occhetto je na proslavi v Civitavecchi ob odkritju spomenika Togliattiju v spominskem govoru rekel, »da je tudi Togliatti bil nujno soodgovoren pri takratnih dogodkih v Sovjetski zvezi«. Bil je namreč član Kominterne in se je prebil skozi Stalinove čistke brez sleherne škode, dočim so številni drugi »izginili«. Kako to, ko je pa znano, da so izginili vsi, ki niso Stalinu pritrjevali in mu pomagali odkrivati »kontrarevolucionarje«? Prof. Gianfranco Bianchi to dejstvo takole razlaga: »Zgodovinarji, ki se bavijo s Stalinom, dokazujejo, da so tisti, ki so takrat bili plačani funkcionarji in agenti Kominterne, nujno bili zapleteni v Stalinove zločine. Posebno še za časa španske vojne, ko je bil Togliatti Stalinov poverjenik za odstranjevanje trockistov in anarhistov«. Njegova uslužnost Stalinu se kaže tudi v tem, da je po vojni soglašal z obešenjem Clementisa in Slanskega v Pragi. Mi bi lahko dodali tudi Togliattijevo soglašanje z obsodbo Tita in Jugoslavije po

(dalje na str. 3)

In še nekaj, če še niste opazili: »Kadar se ljudje ne morejo hvaliti z drugimi, se hvalijo s svojimi vnučki, s svojimi nesrečami in boleznimi!«

Vročina nevarna tako starim kot mladim

Tako peklensko vroče je zadnje dni, da ne bo odveč opozoriti občutljivih mlajših in starejših ljudi na nevarno vročinsko kap, ki sodi skupaj s sončarico med neljube sopolnike poletnega vročega vremena. Do vročinske kapi pride zaradi bolezenskega zastoja, toplote v organizmu, torej tedaj, kadar telo ne more oddajati odvečne toplote.

To se rado primeri v zaprtih prostorih, kjer je mnogo ljudi, pa tudi na prostem, sredi množice. Običajno ohlajevanje telesa je onemogočeno, ker pot s telesa ne shlapi, vrh tega pa se telo ne more ohladiti z oddajanjem toplote, ker oddajajo sosednji ljudje prav toliko toplote. Človek v obraz zariplo pomodri, oči mu izstopijo in zrejo nepremično. Prizadetega je treba naglo spraviti na senčen, hladni kraj, mu odpeti vso obleko, ki ga utesnjuje, ga škropiti z vodo in pospešiti izhlapevanje s pahljanjem. V hudem slučaju pa takoj v bolnišnico!

Triglavski kotichek

25-letnica Slovenske radijske ure

V organizaciji SKD Triglav, bo v svojem parku na čast 25-letnici »Slovenske radijske ure«, katero vodita Vladislav in Isabella Kralj, prirejen velik piknik s sodelovanjem vseh slovenskih organizacij v Milwaukeeju. To bo v nedeljo, 28. avgusta. Slavje se prične s sv. mašo ob 11. uri dopoldne. Sledi okusno kosilo z vsemi dobrotami ter hladno in vročo pijačo. Nato bo pred društvenim domom kratek spored. Po sporedu sledi prijateljska zabava s plesom. Igral bo znani L. Bashel orkester. Vsi prijateljsko vabljeni. Slovenski radijski uri pa iskrene čestitke!

Vladislav Kralj — 80-letnik

Na dan 4. septembra 1988 bo praznoval svoj 80. rojstni dan slovenski kulturni delavec Vladislav Kralj. Ker sem prepričan, da bodo njegovi številni prijatelji širom Amerike orisali s svojimi dopisi jubilarno delo in vrlino, se omejim na

to: Društvo Triglav svojemu delavnemu članu, 80-letnemu slavljencu Vladislavu Kralju iskreno častita k visokemu jubileju, s toplu željo, da bi bil delaven in uspešen še dolgo vrsto let. K tej častitki se pridružuje tudi midva z ženo Frances. Pozdravljen!

Farni festival

Sv. Janeza Evangelista

V lepem, toda vročem vremenu se je vršil 6. in 7. avgusta na obširnih prostorih okrog farne cerkve, ob ogromni udeležbi faranov in prijateljev, festival fare sv. Janeza Evangelista. Bilo je lušno in veselo!

Obisk iz »starega kraja«

Iz Ljubljane je prišla pred kratkim na obisk k svojemu bratu Ivanu Jakošu njegova sestra, ga. Francka. V raznih prilikah nam je pripovedovala o življenjskih razmerah v sedanjem času v Sloveniji in Jugoslaviji. Simpatični rojakini Francki želimo prijetnega bivanja v Ameriki!

Misijonski piknik odlično uspel

V lepem, urejenem in senčnatem Triglavskem parku, ob krasnem sončnatem vremenu, se je vršil v nedeljo, 24. julija, odlično uspeli 18. Misijonski piknik, katerega je s svojimi sodelavci in sodelavkami pripravila in vodila neumorna predsednica Misijonskega krožka v Milwaukeeju, ga. Marija Coffelt.

(dalje na str. 3)

V spomin Mirota Gradnika

(Pismo, ki sledi, je bilo objavljeno v goriškem Katoliškem glasu z dne 28. julija 1988.)

Spoštovani!

V spomin tragično umrlega Gradimira Gradnika poklanjana clevelandski pevski zbor Korotan in folklorna skupina Kres 555 dolarjev za Katoliški dom in zraven stoječo telovadnico.

Ob hudi Gradnikovi nesreči se spominjamo, da je pokojni zelo gostoljubno sprejel vse člane obeh društev in naših prijateljev na svojem domu. Razkazal nam je lepo vinsko klet in nas po domače pogostil z dobrim vinom in se prijateljsko razgovarjal z nami. Zunanaj svojega doma pa nam je spregovoril o Goriških Brdih in o tisti tako prijetni dolini med Števerjanom in Medano. Tudi slikal se je z nami.

Vse to je bilo sredi julija 1981. Seveda se je g. Gradnik udeležil našega koncerta v Gorici in naslednji dan zabave na prostem v Števerjanu, kjer se je z mnogimi prijateljsko razgovarjal. Vse to so za nas prelepi spomini, Gradnikova smrt pa grenka kaplja žalosti. Naj mu usmiljeni Bog povrne njegovo gostoljubnost in razumevanje za nas. Domačim naše iskreno sožalje.

Cleveland, 27. junija 1988
Martina Košnik-Jakomin
tajnica p.z. Korotan

KONCERT

koroškega pevskega zbora

GALLUS

v soboto 27. avgusta 1988 — začetek ob 7h zvečer
v Slovenskem narodnem domu, 6417 St. Clair Ave.

za ples igra orkester Veseli Slovenci

Dar: \$7.00

Kličite: 944-5922

Teze za ustavo republike Slovenije

(Nadaljevanje)

SWOBODA ZNANOSTI IN UMETNOSTI

Umetnost in znanost sta svobodni. Zajamčena je svoboda umetniškega znanstvenega ustvarjanja in pouka.

Vsakdo ima pravico, udeleževati se kulturnega življenja ter uporabljati dosežke znanosti.

Zajamčeno je varstvo moralnih in materialnih koristi, ki izvirajo iz znanstvene ali umetniške dejavnosti.

Prepovedano je kakršnokoli upravno politično omejevanje znanstvenega in umetniškega dela; v skladu z opredelitvijo o posebnem pomenu znanstvenoraziskovalnega in kulturnega delovanja je Republika dolžna poskrbeti za dodatne oblike materialnega spodbujanja teh dejavnosti.

Na področju znanosti in umetnosti so dovoljene vse oblike samostojnega dela in tudi vse oblike interesnega združevanja ustvarjalcev med seboj ter ustvarjalcev in uporabnikov.

SWOBODA VESTI IN VEROIZPOVEDI

Vsako ima pravico do svobode vesti, verske opredelitve in izpovedovanja vere.

Nihče ne sme nikogar siliti k ničemur, s čimer bi bila kršena njegova pravica do svobodnega izpovedovanja ali sprejemanja vere ali prepričanja po prostem preudarku.

Swoboda izpovedovanja vere in prepričanja je lahko omejena le na podlagi zakona iz razlogov, ki so nujni za to, da se zavarujejo javna varnost, zdravje, morala in pravice ter svoboščine drugih.

Cerkveni značaj ter bogoslužni cilj kateregakoli združenja ali ustanove ne moreta biti vzrok kakršnihkoli omejitev za njihovo ustanovitev, pravno sposobnost in dejavnost.

Starši imajo pravico, da svojim otrokom zagotovijo takšno vzgojo in izobrazbo, ki je v skladu z njihovim prepričanjem.

SWOBODA ZBIRANJA IN ZDRUŽEVANJA

Priznana je pravica do mirnega zbiranja in javnih zborovanj.

Vsi ljudje imajo pravico, da se svobodno združujejo z drugimi, da bi varovali svoje koristi ali se zavzemali za svoja moralna in politična in druga prepričanja. Ta pravica vključuje pravice do svobodnega vključevanja in izstopanja ter ustanavljanja socialnih, ekonomskih, idejnih, kulturnih in političnih gibanj, organizacij in ustanov.

PRAVICA DO ŠTRAJKA IN DELAVSKIH SINDIKATOV

Delavci imajo pravico do stavke.

Delavec ima pravico, da z drugimi delavci ustanavlja neodvisne sindikate.

Sindikati imajo pravico ustanavljanja nacionalnih združenj in se povezovati v mednarodne sindikalne organizacije.

Sindikatom ni mogoče prepisati nobene druge obveznosti, razen te, da se v skladu z zakonskimi določbami registrirajo pri ustreznem državnem organu.

PRAVICA DO UDELEŽBE PRI VODENJU JAVNIH ZADEV IN VOLILNA PRAVICA

Vsak državljan ima pravico:

— sodelovati neposredno ali posredno po svobodno izvoljenih predstavnikih pri upravljanju javnih zadev

— voliti in biti voljen na neposrednih, splošnih in tajnih volitvah, ki zagotavljajo volilcem svobodno izražanje njihove volje, in

— biti ob splošnih enakih pogojih sprejet v javne službe Republike.

(dalje na str. 5)

— Odlomek iz preteklosti —

STOCKTON, Kalif. - Pred nedavnim je bilo v A.D. objavljeno pismo Vinkota Levstika predsedniku SZDL Slovenije. Med ostalo vsebino mi je padlo v oči dvoje italijanskih mest — Gonars in Perugia. Tu sta bili koncentracijski taborišči za slovenske civilne internirance. Takrat smo bili pravzaprav le številke; bili smo razbojniki — tako so nas nazivali ob cesti stoječi Italijani, ko so nas pripeljali v taborišče. Z vseh strani so letele psovke, med pljuvanjem in zaničevanjem so metali celo kamenje. Bili smo prvi uporniki proti okupacijskim fašističnim silam, v večini iz demokratičnih nacionalnih vrst. To je bil vzrok za aretacije in kasnejšo internacijo. Na kratko bolj opisal dogodek, slovenski javnosti do danes nepoznan, ki pa vendar spada med liste naše medvojne slovenske zgodovine.

Gonars: Na peščenem pesku postavljene dolge barake. Prostor zagrajen z visoko žico. Notranjost taborišča prav tako ločena v dva dela z bodečo žico. V enem delu so bili vojaki bivše kraljeve jugoslovanske vojske, sedaj italijanski vojni ujetniki; v drugem delu smo bili mi, civilni interniranci.

Med priporniki je bil tudi moj šolski kolega iz tehnične šole, Leopold Kováč. Strasten kadilec. Bilo je sončno popoldne. Posedli smo travo za eno od barak. Nikakor ni bilo mogoče nabaviti cigaret, zato se je Polde odločil, da jih kupi ob blizu stoječega stražarja. Ni poslušal naših nasvetov. Pogal se je preko jarka do žične ograje, potegnil iz žepa denar. Drugi vojak-stražar, ki je stal nekaj metrov proč od prvega, je naperil puško in z enim strelom ubil prijatelja Poldeta Kováča.

Po tem incidentu je v taborišču trajalo nekaj dni pravo revolucionarno stanje. Stražar je bil le disciplinsko kaznovan in premeščen v drugi kraj. Pogreb so odložili nekaj dni, da so prispeli iz Ljubljane pokojnikov sorodniki.

Ker sem bil Poldetov šolski kolega, ga dobro poznal, sem tudi sestavljal primeren nagovor, katerega sem podal med pogrebom. Naš taboriščni pevski zbor se je poslovil z žalostinko. Po pogrebu so nas odpeljali nazaj za žično ograjo.

Zvečer istega dne smo se taboriščniki zbrali v vrsto, čakajoč na večerjo. Bili smo pa razjarjeni nad umorom Poldeta. Nekateri so pričeli s preobračanjem kotlov in razlivanjem hrane v pesek, nato pa je prišlo do fizičnih spopadov med stražarji in taboriščniki, kar je trajalo do prihoda vojaške okrepitve. Razume se, da so sledile disciplinske kazne, toda duh je bil močnejši od trpljenja.

Že zarana naslednjega dne sem bil poklican v pisarno taboriščnega komandanta, kjer sem bil obdolžen, da sem v ostrem pogrebnem nagovoru

nahujskal pripornike k uporu. Odpeljali so me do električnega kroga na sredi taborišča in me s povzdignjenimi rokami privezali nanj ter takega pustili na žgočem soncu dokler se nisem onesvestil in bil nato prenešen po sestanovalcih barake na svojo posteljo. Osvestil sem se šele proti večeru.

Čez kak mesec dni so razglasili, da iščejo prostovoljce za delo v premogokopu v mestu Ellera, blizu mesta Perugia. Prijavil sem se, kajti sem želel proč od Gonarsa. Privolili so. Peljal sem se z drugimi — prvič brez uklenjenih rok. Celo hrano in pijačo so nam postregli na dolgi poti — na naše veliko začudenje. Končno smo prispeli v Ellero, v kraj, kjer je bilo prvo delavsko koncentracijsko taborišče. Nisem dotelj čital tega imena, nisem čital, da bi kdo vzbudil zanimanje zanj in za takratno življenje internirancev, zato bom to storil jaz v naslednjem dopisu. Hvaležen sem Vinkotu Levstiku, znanec in lahko rečem tudi prijatelj iz kasnejših begunskih taboriščnih časov, da mi je vrnil misli na te težke čase, preživete v letih 1942 in 1943!

Maks Simončič

MIMOGREDE...

(Nadaljevanje s str. 2)

Z veliko udeležbo naših ljudi, ob blizu in daleč — veliko jih je prišlo iz sosednje države Illinois — se je piknik začel že dopoldan z misijonsko sv. mašo. Toda še pred mašo je odbornik Misijonskega krožka, štajerski rojak Jože Ornik pri kapelici sv. Cirila in Metoda vse navzoče prijateljsko pozdravil. Sv. mašo z lepo pridigo je daroval rev. dr. Jože Gole. Zborovsko petje je vodila ga. Mara Kolmanova, berilo je bral Franc Menčak, pri sv. maši pa sta služila Jože Ornik in Franc Coffelt, ki je to pot z družino prišel iz Clevelanda.

Po cerkvenem opraviilu so pridne kuharice in kuharji pod vodstvom Loni Limonijeve

pripravili obilno in okusno kosilo, kot vedno v Triglavskem parku. Mladi točaji in lepa naša dekleta so stregli gostom v veliko zadovoljstvo piknikarjev. Naj povem, da je tudi letos prišla in pomagala č.s. Marija, hčerka Ralpa in Marije Coffelt, iz Akrona, O. Francu Coffeltu in družini ter č.s. Mariji hvala in lep pozdrav!

Krasno sončno vreme, sijajno organiziran piknik, izvrstno kosilo, prijetna plesna glasba Eddie Galuna orkestra, ki so zaslužek darovali Misijonskemu krožku, prijateljski razgovori in sploh veselo razpoloženje piknikarjev, vse to je privedlo, da je bil 18. Misijonski piknik moralno in finančno eden najbolj uspešnih dotlej. Rojaki in rojakinje so odhajali domov izredno zadovoljni z lepim dnevom.

Voditeljica Misijonskega krožka v Milwaukeeju izreka tem potom prizrčno zahvalo vsem sodelujočim, darovalkam peciva in daril, vsem, ki so prihiti iz raznih krajev Wisconsin in Illinois. Lepa hvala Slovenski radijski uri za vabila, izrečena po radijskih valovih, in A.D. za vabila, tiskana v tem listu. Za delo in uspeh vsem »boglonaj« in Bog povrni! Vsem lep pozdrav!

Obetajoči nastop

Naša talentirana rojakinja in poklicna koreografinja Isabelle Kralj vodi Milwaukee Dance Theatre. V četrtek, 28. julija, je imela ta skupina nastop v PAC Peck paviljonu, kjer se je zbralo nekaj več kot 300 ljudi. Plesalci in plesalke, z Isabelle na čelu, so odplesali več modernih, kratkih točk, za kar so prejeli navdušen aplavz.

Naj ob tej priliki omenim, da bo ta baletna skupina nastopila s celovečernim spredom v soboto, 5. novembra, ob 7.30 zvečer, v velikem Pabst Theatre. Baletni ansambel bo tudi tokrat vodila Isabelle Kralj. Vsi že danes vabljeni!

A.G.

V iskanju boleče resnice

(Nadaljevanje s str. 2)

izključitvi iz Informbira junija 1948. Takrat je tudi celotna italijanska komunistična partija, posebno še na Tržaškem z Vidaliem na čelu, sledila zgledu svojega »najboljšega voditelja«.

Torej kar dovolj gradiva za zgodovinarje, ki bodo hoteli po resnici in pravici orisati osebnost Palmira Togliattija in pregledati njegovo politično delo.

Togliatti je te dni v ospredju zanimanja v Italiji tudi zato, ker poteka 40 let od atentata nanj 15. julija 1948. Tisti dan je neki študent streljal nanj pred vhodom v parlament. Ranil ga je, a ne smrtno. V tistih dneh je bila Italija na robu revolucije, a ni prišlo do najhujšega tudi zato, ker je ranjeni Togliatti svetoval umirjenost. Torej ni hotel sovjetskega sistema v svoji Italiji. Očitajo mu dvoličnost, tudi v tem primeru jo je pokazal.

Vsekakor proces zoper stalinizem se je začel v Sovjetski zvezi in se javlja tudi v drugih državah realnega socializma, vendar ne še v vseh. Gorbačov je na zadnji partijski konferenci predlagal, naj se v Moskvi postavi spomenik vsem žrtvam stalinističnega terorja. To bodo tudi napravili. Saj gre proces nevzdržno dalje. Prav te dni so rehabilitirali Buharina, »kontrarevolucionarja«, ki ga je Stalin dal ustreliti. V nekaterih državah so pa stalinisti še tako močni, da ni še misliti na kako destalinizacijo. Vendar svoboda je na pohodu v državah socialističnega realizma in bo gotovo zmagala prej ali slej, vsaj kot »demokracija«.

K(azimir) H(umar)

Kat. glas, 21.7.1988

Vojska uporabljala provokatorje zoper slovenske vojske...

Bojim se, da je bil proces političen

Med najbolj razburljivimi odkritji zadnjega časa v gonji proti Sloveniji in Slovencem, ki jo vodijo stalinistične politične in tudi intelektualne kroge v Srbiji in drugih južnih republikah Jugoslavije, in tudi vodstvo jugoslovanske vojske, je taktika vojaških krogov, da preko provokatorjev povzročajo incidente, ki jih lahko uporabljajo v ustvarjanju protislovenskega razpoloženja v državi in s tem pripravljajo teren za končni udar — morda z uporabo vojaško in policijsko silo — zoper demokratične elemente ne le v Sloveniji, ampak v celotni Jugoslaviji. To mračno početje so obelodanili razni slovenski listi, predvsem pa reviji Mladina in Teleks, ob pomoči pogumnega očeta enega od slovenskih vojakov, ki so bili vpleteni v to umazano početje. Tako objavljamo intervju oz. pogovor z Ivom Bogatajem, očetom v Sarajevu obsojenega vojaka Toma Bogataja, ki ga je imela Mojca Drčar-Murko, ki je bila med neuspešnimi kandidati za mesto predsednika predsedstva Slovenije (zmagal je Janez Stanovnik, ki je tako nasledil Francu Popitu), zadnji čas pa se je izkazala s svojim pogumnim obnašanjem v prid Odboru za človeške pravice v Sloveniji in v zahtevi za demokratično preobnovo same Zveze komunistov. Objavljamo tudi članek na isti strani Teleksa (14. avg.), v katerem so točnejši podatki, kako so vojaški krogi uporabili provokatorja za kompromitiranje vojaka Toma Bogataja.

M. Drčar-Murko: »Zadeva Bogataj« je sorazmerno dolgo tlela tik pod površjem javnega zanimanja, preden je eksplodirala z objavo članka v Mladini. Šele zdaj je tudi znano, da ste kot oče Toma Bogataja, 17. junija letos pred vojaškim sodiščem v Sarajevu obsojenega na leto zapora za kaznivo dejanje sovražne propagande, vse od aprila pisno opozarjali ustrezne državne in politične organe na možnost, da je šlo za politični sodni proces z izsiljevanjem lažnih priznanj in pridobivanjem prič-vojakov za politične provokatorje.

Bogataj: »Bistvo mojih prošelj je bilo, da bi neodvisen organ ugotovil dejansko stanje z upoštevanjem vseh okoliščin. Seveda ni šlo za prošnjo, da bi ti organi vplivali na odločitev sodišča, ampak za zagotovitev najhujših pogojev, da bi sodišče kot neodvisen in samostojen organ lahko ugotovilo materialno resnico. Bilo je pač mnogo vzrokov za bojazen, da bodo na glavni obravnavi s pritiski in grožnjami poskušali doseči krivo pričanje prič, kar se je zgodilo že v preiskovalnem postopku. To je vse, za kar sem prosil pristojne organe, in tega pač ni mogoče razumeti kot pritisk na pravosodje, bolj kot pomoč, da sodišče lahko izkaže svojo samostoj-

nost in neodvisnost. Po tem, kar sem doživel, lahko rečem, da sarajevsko sodišče tej nalogi ni bilo kos. Človek pač počasi dobi vtis, da je šlo za politični proces, ki mora dobiti sodno potrditev. Pravim, dobi tak vtis. Rad bi dobil dokaze, ki bi ta občutek ovrgli, toda doslej jih ni bilo.»

M. D-M: Tudi potem, ko je v sarajevskem Oslobodjenju izšel članek z značilnim naslovom »Mladin in učenik mrznje«, svoje verzije niste dali tisku, ker ste menili, da bodo strašni namigi o možni zvezi med vojaško obveščevalno službo in vojaškim pravosodjem sprožila takojšnje ukrepanje zakonitih organov.

Bogataj: »Sodil sem, da bi publiciteta škodila. Ravno zato sem tudi tako dolgo zadrževal vsakršno objavo v javnih občilih. Tudi zato, ker sem bil in sem še prepričan, da to ne more biti splošen pojav v JLA in da je šlo verjetno za zlorabo posameznikov. Pričakoval sem, da bodo organi kaj ukrenili, vendar očitno ni nihče ukrepal, ali bolje, niso me obvestili, da bi kdorkoli kaj ukrenil. Od vrhovnega sodišča kot neodvisnega in vrhovnega vojaškega pravosodnega organa pričakujem, da bo popravilo zmotu, oziroma napako sodišča prve stopnje in na podlagi pravega dejanskega stanja pravilno uporabilo zakon ter pravično razsodilo.«

Kako jugoslovanska vojska uporabljala provokatorje

17. aprila 1988 je Tone Gosak, ki je služil vojaški rok v isti vojašnici kot Tomo Bogataj, obiskal Tomovo dekle Jožo Primožič in Tomovega očeta Ivana Bogataja in povedal zgodbo, ki se je zdela komaj verjetna.

20. aprila 1988 bi se moral Gosak javiti vojaškemu sodišču v Sarajevu, kjer naj bi kot edina obremenilna priča nastopil proti Tomu Bogataju v kazenskem postopku zaradi domnevnega kaznivega dejanja sovražne propagande (člen 133/KZ). Povedal je, da so njega (Gosaka) spoznali z Alešem Bokaličem, ki ga je pozneje imel za prijatelja, pa se je izkazalo, da je bil provokator, ki so ga pripravili pripadniki varnostne službe. Ugotovil je, da so bili vsi pogovori snemani, kar so uporabili kot dokaz proti njemu, mu grozili s sedmimi leti zapora in z njim nečloveško ravnali (štiri dni in noči ga niso pustili spati). Na koncu je klonil in podpisal celo vrsto izmišljenih izjav, med katerimi nekatere po njegovem mnenju gredo čez meje razuma. Ko je podpisal izjavo, da bo sodeloval z varnostno službo, so postopek proti njemu ustavili. Tedaj je moral za proces pripraviti Toma Bogataja.

Povedal je, da je dobil natančna navodila, o čem se mora pogovarjati in kako, predvsem pa, kakšne izjave mora na vsak način izvleči iz njega. Vse to je potekalo v spominski sobi 16. krajiške brigade v vojašnici Kozara v Banji Luki, kjer sta bila Gosak in Bogataj v glavnem sama (ves januar in februar). Gosak je povedal še, da ve, da je Tomo Bogataj nedolžen, saj nikoli ni sam začenjal pogovorov o mednarodnih odnosih v SFRJ. Njegovi komentarji so bili najpogosteje v obliki šale.

V veliki dilemi — pričati ni hotel, povedati resnice si ni upal — je odšel od doma 19. aprila in je zdaj neznano kje v tujini. Vojaški tožilec v Sarajevu je proti Bogataju zahteval preiskavo zaradi suma kaznivega dejanja sovražne propagande, sodišče pa je odredilo pripor, ki je trajal 2 meseca. Zaradi nepričakovane izginotja glavne priče se je neupravičeno zavlekel preiskovalni postopek, saj je bilo treba pripraviti nove obremenilne prič. Te so našli v drugih enotah (slovenske vojake, ki so od časa do časa obiskovali spominsko sobo, v kateri je Bogataj prevajal kroniko krajiške brigade in se pogovarjal s provokatorjem Gosakom). Za te prič. je značilno, da jih je Tomo Bogataj prvič (in zadnjič) srečal v tej spominski sobi, ko naj bi pred njimi dajal očitane mu inkriminirane izjave. Navedbe Gosaka potrjujejo tudi izjave drugih fantov, ki so služili vojaški rok v Banji Luki in so doživeli podobno usodo.

M. D-M: V svojih pisnih pogosto pravite »ne vem, kako je to sploh mogoče« in pišete, da si »zastavljate določena vprašanja, na katera ne najdete odgovorov«.

Bogataj: »Tak, kakršnega zdaj prikazujejo, moj sin ni bil, ko je odšel v vojsko. Na služenje vojaškega roka je odšel pošten in nepokvarjen, neobremenjen z nacionalnimi vprašanji ter vzgajan v poštenega pripadnika naše družbe, med služenjem roka pa naj bi postal sovražnik. In če je postal sovražnik, v kar ne verjamem, je to lahko postal le med služenjem roka. Kaj se je z njim v vojski zgodilo? Toda pogledajte, predpostavljeni sta rešina mu je dal odlično oceno kot vojaku, discipliniranemu, skromnemu...«

M. D-M: Kdaj je naredil tako oceno?

Bogataj: »Med postopkom. Povedal je celo, da ga je nameraval predlagati za četnega evidentičarja, dokler ni dobil od organov notranje kontrole obvestilo o njegovem čudnem vedenju. Toda hkrati s tem, ko ni mogel postati evidentičar, so mu naložili lepo delo, ki ga je razumel kot nagrado. Oprostili so ga celo vojaškega pouka, da je prevajal kroniko 16. krajiške brigade. To je najbrž čudno, in človek lahko sklepa, da so to storili zato, da bi ga osamili in omogočili, da ga nekdo v miru provocira.«

M. D-M: Iz obilne dokumentacije, ki ste jo zbrali v dobrih treh mesecih, je razvidno, da ste imeli v rokah zelo resne

Štajerski klub v Clevelandu vabi na Slomškov simpozij v Hamilton

EUCLID, O. — Clevelandski Štajerski klub pripravlja potovanje članstva in prijateljev na Slomškov simpozij, ki se bo vršil 17. in 18. septembra 1988 pri slovenski župniji Sv. Gregorija Velikega v Hamiltonu, Kanada. Program simpozija je bil že objavljen pretekli petek (12. avg.) v Ameriški domovini na str. 3, zato ga tu ne bomo ponavljali. Vsekakor, simpozij bo zelo važna in zanimiva verska ter kulturna prireditev.

Zasluge škofa Antona Martina Slomška za slovenski narod so vsakemu znane. Kot mariborski škof, je Slomšek opravil ogromno delo za versko rast in kulturno izobrazbo, ne samo za prebivalstvo lavantinske škofije, ampak tudi za vso slovensko ljudstvo, predvsem z ustanovitvijo Mohorjeve družbe. Vse njegovo življenje je potekalo v svetosti, skromnosti in v požrtvovalnem delu za ohranitev verske in narodne zavednosti med slovenskim narodom. Vsi ga spoštujemo kot svetniškega škofa; v teku je postopek, da bi ga Cerkev uradno proglasila za svetnika. Kdo drugi, če ne ravno Štajerski klub, bi moral najtesneje sodelovati pri tem procesu za beatifikacijo tega velikega Slovenca in našega štajerskega rojaka, škofa Antona Martina Slomška!

Zato Štajerski klub poziva vse svoje članstvo, pa tudi vse druge Slomškove častilce, da se nam pridružijo. Odpotovali bomo z avtobusom v soboto, 17. septembra, zjutraj in se vrnilo v nedeljo, 18. septembra zvečer. Prijavite se čimprej, najkasneje pa do konca avgusta. Za vse informacije in prijave, kličite predsednika kluba Martina Walentschaka na tel. 731-5826, ali pa odbornika Štefana Rezonja na tel. 531-7354.

Član Štajerskega kluba

dokaze, s katerimi je bilo mogoče izpodbiti trditve obtožnice. Ali je obramba imela možnosti, da je te dokaze izvedla?

Bogataj: »Na srečo smo za obrambo dobili najboljšega sarajevskega odvetnika za kazenske zadeve, ki se je zelo trudil. Vprašanje pa je, kaj bo dosegel na drugi stopnji, kajti na prvi ni dosegel skoraj ničesar. Vse dokazne predloge, ki jih je navajal, da bi se ovrgle navedbe obtožnice, je sodišče na intervencijo tožilca zavrnilo. Vse po vrsti, razen v drugem delu obravnave, ko je sodišče zaslislalo kot pričo mene. Zagovornik je predlagal, naj bi s posrednimi pričami dokazali vlogo Toneta Gosaka, torej glavne obremenilne priče, ki je pred obravnavo izginila. (Gosar je bil tisti, ki ga je vojaška obveščevalna služba pridobila za provokatorja. Glejte sosednji članek, op. ur.) Te prič. naj bi povedale, kaj se je dogajalo. Sodišče je vse to zavrnilo, moje izpovedi pa ni upoštevalo.«

M. D-M: Je šlo vse v škodo obtoženca?

Bogataj: »V glavnem. Morda še nekaj zanimivega: zagovornik mojega sina pričam ni smel postaviti nobenega vprašanja, razen enega, namreč, ali so ga one prijave. Ugotovljeno je, da ga niso prijave te tri prič. ki so namesto inginule glavne priče Toneta Gosaka, obremenjevale mojega sina z navedbami o tem, kaj so slišale med občasnimi obiski v spominski sobi vojašnice. In še tole: prvič sem bil na obravnavi pred vojaškim sodiščem. Človek dobi vtis o izredni povezanosti sodišča in tožilstva. Na posplošujem, ampak na tej obravnavi sem dobil tak vtis. Če utemeljenih sumov v politično naravo procesa ne bo nihče razčistil, bo nastala velika škoda ugledu JLA.«

M. D-M: Ali je vaš sin na obravnavi priznal navedbe obtožnice?

Bogataj: »Moj sin je na glavni obravnavi točno navedel okoliščine, ko je dajal inkriminirane izjave, ki mu jih očitajo. Iz njegovega zagovora izhaja, da on sam ni nikoli načel teh pogovorov, oziroma, da jih je vedno začenjal Gosak. Na glavni obravnavi je torej Tomo preklical v predhodnem postopku izsiljena priznanja. Narobe pa ga vse prič. soglasno obremenjujejo. Sodišče je v celoti sprejelo izjave prič, zagovor obtoženca pa zavrnilo.«

(Konec)

Rojaki! Priporočajte Ameriško Domovino svojim slovenskim prijateljem in znanem!

MALI OGLASI

Open Sunday 1 to 4
20450 Ball Ave.
Euclid off E. 200 St.
Brick bungalow 3 bdrms
A 1 cond 2 car garage 75
ft frontage

Euclid brick double. Excellent
cond Good rental. Asking
\$66.900

George Knaus Real Estate
481-9300 (59-60)

Help Wanted

Lady to work 8 hrs a day, 5
or 6 days a week, to do
cooking & light housework.

481-6549 (59-62)

Hiše barvamo zunaj in znotaj. Tapeciramo. (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizarska dela.

Lastnik TONY KRISTAVNIK
Pokličite 423-4444 (x)

Teze za ustavo republike Slovenije

(Nadaljevanje s str. 3)

Volilno pravico imajo vsi polnoletni državljani Republike Slovenije.

Vsak državljan ima pravico pošiljati peticije, dajati vloge in predloge državnim in drugim javnim organom ter zahtevati odgovor nanje in dajati politične in druge pobude splošnega pomena.

PRAVICA IN DOLŽNOST DO OBRAMBE

Vojaška služba je obvezna v mejah in na način, ki ga določa zakon. Dolžnost vojaške službe ne sme prizadeti zaposlitve državljana in uveljavljanja njegovih političnih pravic.

Ureditev oboroženih sil je v skladu z demokratično politično kulturo slovenske civilne družbe in njene državne ureditve. Priznana je pravica do ugovora vesti, ki jo lahko uveljavijo vsi, ki zavoljo svojih verskih ali nravnih nazorov niso pripravljeni sodelovati pri izvrševanju vojaških dolžnosti v okviru oboroženih sil. Tem osebam mora Republika omogočiti, da na drug način in enakovredno vsem drugim vojaškim obveznikom izpolnijo svojo državljansko dolžnost.

IZROČITEV IN PRIBEŽALIŠČE

Izročitev državljana Republike Slovenije je dovoljena samo v primerih, ki so izrecno predvideni v ustreznih mednarodnih sporazumih. V nobenem primeru ni dovoljena zavoljo političnih kaznivih dejanj.

Zajamčena je pravica pribežališča tujim državljanom in osebam brez državljanstva, ki so preganjani zaradi zavze-manja za svobodo in pravice človeka.

III. SOCIALNO—EKONOMSKE PRAVICE IN RAZMERJA

SOCIALNE PRAVICE IN RAZMERJA

Republika priznava svojim državljanom socialne pravice; pravico do: dela, družine in otrok, izobraževanja, socialne varnosti ter pravico do varovanega zdravja in okolja in druge z zakonom opredeljene pravice, da bi tako zagotovila zadovoljevanje njihovih skupnih potreb ter njihovo povezanost v skupnost in preprečila nesprejemljive socialne razlike.

Za uresničevanje teh socialnih pravic država zagotavlja materialne in organizacijske pogoje ter ustanavlja in financira javne službe za izvajanje socialnih programov.

Na področju družbenih dejavnosti sta dovoljena tudi zasebna pobuda in delovanje.

Posamezniki, skupine, krajani, občine in podjetja lahko za zadovoljevanje svojih oziroma skupnih potreb članov ustanovijo, razvijajo in financirajo posebne družbene službe ter izvajajo posebne od države neodvisne socialne programe. Državljanji lahko oblikujejo posebne skupnosti za samoupravno urejanje zadev iz posameznih področij republiških pristojnosti. Njihove pravice in dolžnosti javnopravnega značaja ureja poseben zakon.

PRAVICA DO DELA IN DO SVOBODE DELA

Človekovo delo je svobodno. Vsako lahko prosto izbira poklic in zaposlitev. Vsakomur je pod enakimi pogoji dostopno vsako delovno mesto.

Vsakdo ima pravico do dela, do ustreznih pogojev za delo, ki zagotavljajo pravičen zaslužek, higiensko in tehnično varstvo pri delu, enake možnosti napredovanja, počitek, plačan dopust in nadomestilo za praznične dni, ter do ustrezne omejitve delovnega časa. Mladina, matere in invalidne osebe uživajo pri delu posebno varstvo.

PRAVICE DRUŽINE IN OTROK

Republika priznava pravice družine kot naravne skupnosti. Zakonska zveza je urejena na podlagi moraine in pravne enakosti zakoncev in se sklepa s svobodno privolitvijo. Republika varuje in pomaga družini predvsem pri njeni ustanovitvi in tisti čas, dokler je ta odgovorna za preživljanje in vzgojo otrok.

Republika varuje materinstvo, otroke in mladino ter podpira za to potrebne ustanove.

Starši so dolžni vzdrževati, izobraževati in vzgajati otroke ne glede na to, ali so bili rojeni v času trajanja zakonske zveze ali zunaj nje. Otroci rojeni zunaj zakonske zveze imajo enake pravice kot otroci rojeni v njej. Pravica človeka je, da svobodno odloči o rojstvu otrok. Poiožaj otrok brez ustrezne družinske oskrbe, ureja zakon.

(Dalje na str. 7)

Evropski slovenski komentar o ameriški politiki

Dukakis: predsedniški kandidat

(Ko veliko poročamo o domačih ameriških političnih zadevah, je zanimivo, da od časa do časa vidimo, kako na naše politične razmere gledajo rojake iz evropskega slovenskega sveta. Radi tega objavljamo ta članek, ki je izšel izpod peresa »Spectatorja« v goriškem Katoliškem glasu 28. julija. Ur.)

»Ameriški sen« po sledovih Kennedyja...

Znani avstrijski državnik iz napoleonskih časov knez Metternich je nekje zapisal, da je politika komedija v več dejanjih. Ko se enkrat odgrne zavesa, se mora (komedija) nujno nadaljevati. Zato bi bilo nesmiselno javljati, da prireditelj bo; komedija se bo nadaljevala z igralci... ali pa z gledalci, ki bodo zasedli oder...

Vzemimo te Metternichove besede kot že hočemo, lahko najdemo v njih tudi lep odsev naše dobe in njenih političnih iger. Če smo zadnje dni gledali po televizijskih zaslonih prenose z demokratične konvencije v Atlanti v ZDA, smo lahko prav gotovo — vsaj na zunaj — gledali nekako takšno komedijo. To je bilo seveda šele njeno prvo dejanje, z balončki, koračnicami, umetnimi ognji, pop-cornom itd. itd. Prava podoba ameriškega načina političnega izživeljanja, ki ima vse zunanje lastnosti komedije pa tudi osladne čustvenosti z naporji žena in drugih družinskih članov glavnega kandidata. Pač tipična slika ameriškega političnega čutenja, ki je tako daleč od evropskega!

Ne smemo pa zato zaključiti, da je šlo zgolj za komedijo v ožjem smislu. Za vso to navlako je bila pravzaprav težka in huda bitka med glavnimi kandidati (in strujami) ene od

dveh ameriških starih tradicionalnih političnih sil. Demokratje so si tu postavili poleg izbire kandidatov za bodočega predsednika in podpredsednika ZDA tudi politično platformo, nekako programsko listino, ki bo temelj njihove štiriletné politike v primeru zmage za Belo hišo. Republikanska stranka, druga in sedaj vladajoča politična sila v ZDA, pa bo imela svojo konvencijo sredi avgusta v New Orleansu.

Ljudje in programi

Za demokratično konvencijo (volilno zborovanje) v Atlanti je vladalo veliko zanimanje v javnosti in v političnih krogih po vsem svetu. Razumljivo, saj bosta dva vodilna izvoljena možna štiriletna najemnika Bele hiše in s tem v vodstvu svetovne politike, posebej demokratičnega sveta. Znano je, da ameriški volilni sistem predvideva že predhodne ali primarne volitve, ki navadno potekajo od začetka leta po vseh državah ameriške konfederacije. Tu se že nekako odberejo vodilni oz. resnični volilni kandidati, ki bodo nato na poletni konvenciji svoje stranke nekako v finalni tekmi prišli do kandidature. Zato je tudi v tem prvotnem volilnem zboru že nastopilo za vsako od obeh strank večje število možnih kandidatov, ki so se merili v svojih močeh.

Za demokrate so že od vsega začetka bili med prvimi Michael Dukakis, guverne države Massachusetts in Grk po rodu, nato Jesse Jackson, temnopolti protestantski pastor in še par drugih bolj ali manj vidnih predstavnikov. Za republikansko stranko pa je v boju predvsem sedanjí podpredsednik George Bush poleg nekaterih vidnih predstavnikov ameriškega kongresa in senata.

Razumljivo je, da vsi ti ljudje nosijo s seboj tudi programe. Če se tu zaustavimo le ob demokratični stranki, lahko rečemo, da sta se soočali predvsem Dukakisova zmerno napredna struja z željo po globoki prenovi ter Jacksonova radikalnejša struja s posebnim poudarkom na boju za civilne pravice in odpravo socialnih razlik in revščine.

Če pa danes le nakažemo bežno razlike med demokrati in republikanci, moremo zatrditi, da tu ne gre sicer za kake ideološke razlike evropskega tipa (teh v ZDA pravzaprav skoraj ne poznajo), temveč za pragmatičen pristop k osnovnim vprašanjem ameriške družbe in problemom sodobnega sveta. Gotovo je, da so republikanci danes močno pod vplivom osemletnega Reaganovega predsednikovanja in to bo gotovo občutil tudi verjetni republikanski kandidat Bush. Demokratje pa se zavestno ali podzavestno vedno še nekje sklicujejo na Kennedyjev mit o »novi meji« in globoki preobnovi družbe in sveta.

Dukakis in »Ameriški sen«

Na konvenciji v Atlanti je prišlo torej do izvolitve predsedniškega kandidata za novembrske volitve v Belo hišo. Soglasno je bil izbran guverner Michael Dukakis, politik grškega porekla, ki bo v naslednjih štirih mesecih moral biti trdo bitko s svojim republikanskim nasprotnikom in tekmečem, ki bo po vsej verjetnosti sedanjí podpredsednik ZDA.

Že potek zasedanja je bil nekje nepredviden in to posebej zaradi vloge in zadržanja črnškega voditelja Jacksona. V začetku je kazalo, da bo odločno nasprotoval izvolitvi Dukakisa in v resnici je sam imel lepo število glasov. Medtem je Dukakis že izbral svojega podpredsedniškega kandidata, senatorja Bentsena iz Texasa, ki predstavlja bolj konservativne in zmernejše težnje zlasti ameriškega Juga. Po težavnih in mrzličnih pogovorih pa je prišlo na koncu do ugodne rešitve za vse. Jackson je sporočil, da preda vse svoje glasove Dukakisov predvsem v želji po enotnosti stranke. Nedvomno pa je že prejel zagotovilo od strani grškega guvernerja, da bo ta v primeru zmage v Beli hiši temeljito upošteval določene zahteve in težnje protestantskega temnopoltega pastora (če že ne kakega ministrskega ali drugačnega stolč-ka...).

Dukakis sam je imel ognjevit zaključni govor, v katerem je prikazal svoj »ameriški sen«, ki spominja nekoliko na znane Kennedyjeve načrte iz šestdesetih let. To je seveda program poln plemenitih in morda včasih utopičnih načrtov po globoki preobnovi ameriške družbe, po njeni veličini, po solidarnosti s sodobnim svetom, po boju za pravice in svobodo vseh.

Ameriški volilni boj se seveda šele začelja. Ko bo stopil v arena tudi republikanski kan-

(dalje na str. 6)

Dragi rojaki, potujete v Evropo?

Na pragu domovine, v središču stare Gorice na lepem drevoredu Corso Italija, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu: 75 sob s kopalnico, telefonom, radijskim sprejemnikom, barvno televizijo, mini-barom, klimatizacijo. Najmodernejši komfort po zelo ugodnih cenah: enoposteljna soba \$40, dvoposteljna soba \$62. Cenjenim gostom so na razpolago hale, konferenčna dvorana, parkirni prostor in hotelska restavracija v začasno ločenem poslovanju. V PALACE HOTELU bo poskrbljeno za vaš cimprijetnejše počutje, dobrodošlico pa vam bo osebno izrekel rojak Vinko LEVSTIK:

DOBRODOŠLI

PH-PALACE HOTEL, Corso Italia 63

34 170 Gorizia-Gorica, Italy; Tel.: 0481-82166; Telex 461154 PAL GO I

Seja »Prekmurje Social Club«

(Nadaljevanje o delu v Lemontu)

Bila sem navzoča na seji Prekmurje Social Club-a. Moja notranjost ni mirovala. Ojunačila se se in vsem povedala, da zgotovljamo Božji grob v Lemontu. Če kdo hoče pri tem sodelovati, naj pošlje ček meni v znesku \$500 in bo njegovo ime tam zabeleženo. Prošila pa nisem. Nekateri so me kar pisano pogledali.

Že naslednje jutro pa zazvonil moj telefon. Oglasil se Micka: »Dobro jutro, Giza! Sinoči nisem mogla spati. Vso noč je bil pred menoj Lemont. Zapišite naju. Poslala Vam bova \$500 za Božji grob. To je zelo dobro delo. Morda pa bo to privabilo tudi naše mlade v Lemont, ko nas več ne bo.« To sta bila August in Marija Petek. Lahko si mislite, kako mi je bilo pri sreči.

Bili smo zopet v družbi. K meni pristopi mlad mož in vpraša: »No, kako gre z Božjim grobom v Lemontu?« Jaz sem mu rekla: »Do sedaj gre vse zelo lepo. Par ljudi bi še rabila, pa vem, da jih bom pridobila.« Na moje začudenje mi reče: »Pa še naju zapišite!« To sta bila Martin in Ančka Hozjan.

Bili smo zbrani pri Glavačevih. K meni prisede Ignac. Mnogo heca je bilo med pogovorom, a med drugim mi je stavil isto vprašanje glede Božjega groba. Odgovorila sem mu enako. On pa pravi: »No, pa zapišite še naju.« To sta bila Ignac in Marija Glavač. Ali si morete kaj takšnega predstavljati? In zopet ob proslavi stoletnici društva sv. Štefana št. 1 KSKJ v Chicagu sta se prijavila Tony in Darinka Rous.

Obiskala sem mojega vnuka v Arizoni. Vprašal me je, kaj delamo na tej strani sveta? Razlagala sem mu o nepričakovanem uspehu glede Božjega groba v Lemontu. Na moje veliko iznenadenje pa še on reče: »Grama, pa še mene zapišite.« Res, neverjetno! Opozorila sem ga: »Jeff, to je petsto dolarjev!« Pa mi odgovori: »So what?« in napisal ček za \$500. To je Jeff Puklavetz. Sedaj je zaposlen na ladji (Love Boat) za dve leti. Ogleduje si krasen svet. Tako mi je pisal: »Sinje nebo, ne preveč razburkano morje. Vse je prekrasno. Res čudovit je ta svet! Oziral sem se proti nebu in vprašal: „Gospod, kaj sem tako dobrega storil, da sem zaslužil to, kar sedaj uživam? Hvala ti!“«

Bil je pogreb mojega nečaka. Tam me nagovori mlada žena: »Tega, pa še naju zapišite za Božji grob. Ček Vam bom prinesla v nedeljo v Lemont.« To sta bila Štefan in Olga Copot. Po omenjenem pogrebu sem par ljudi povabila k meni, ker so bili v moji bližini. Tudi tej nenavadni družbi sem govorila o neverjetnem uspehu pri delu za Božji grob. In glejte, tudi ti so

»Prekmurški koticček« izhaja redno v Glasilu KSKJ. Več naših naročnikov je naprosilo, ali bi mogli ob priliki to rubriko objavljati tudi v Ameriški Domovini. Urednik.

me iznenadili. Bolti in Rose Kelenc ter Ivan in Roza Hanc so mi rekli, naj še njih vključim k temu delu. To je bilo še večje presenečenje. Kdo bi kaj takšnega pričakoval? Niti misliti si ne bi upali na to. Celo prosila sem jih, da se ne smejo preveč oškodovati. Pa seveda je njih dobra volja prevladala. V nedeljo so prinesli čeke v Lemont. Celo p. Vendelin so bili iznenadeni ob tej dobrotljivosti. Govorila sem še z mojim advokatom o tem delu. Tudi on je dal \$500.

To opisujem bolj natančno, ker se je vse zgodilo brez prošenj in moledovanja in res na zelo poseben način. Samo Bog ve, kaj je vse te dobrotnike pridobilo za te bogate darove.

Sedaj pa smo imeli preveč denarja. Vprašala sem p. Vendelina, če lahko plačamo za oltar pri grotu. Tako smo iz tega sklada plačali:

Za podobo pri Božjem grobu, vklesano iz kamna _____ \$3.000.00
Za 14 marmornatih plošč na zadnji postaji \$2.000.00
Za novi oltar iz marmorja zunaj pri grotu — \$1.900.00
Skupaj: \$6.900.00

Kdo ne bi bil vesel tega uspeha? Nekaj temu podobnega še nisem videla, če tudi že 60 let opazujem, redno obiskujem in ljubim krasni Lemont — ameriško Brezje. Bogu in Mariji sem iz dna duše hvaležna za naš dober, veren in delaven narod. Kdo nam more očitati našo vsestransko darežljivost? Vsi se zavedamo, da nam je Bog dal in Bog nam bo vzel. Hvala večnemu Bogu za take dobrotnike!

Nikakor ne smem prezreti, da omenim, ko so začeli obnavljati Lemont leta 1986, so bili ravno isti zgoraj omenjeni ljudje med prvimi. Prekmurje Social Club in Društvo Sv. Križ sta se združili za to akcijo. Člani in članice obeh so prevzeli delo na lemontskem griču, da popravijo stavbo in paviljon, kjer dobivamo potrebna okrepčila v poletnem času. Ko so vse premerili, so vse skupaj podrli in pozidali novo stavbo. Delali so samo ob sobotah. Sama sem bila priča, kako navdušeno in z veseljem so delali brez nehanja. Vsi, ki so bili k temu delu klicani, so prišli. Včasih jih je bilo celo preveč — po 30 in več. Ni jih ustavilo vreme, niti zima. Delali so brez godrnjanja. Načrt je naredil Anton Glavač ml. Vse delo je pa vodil mojster Ignac Glavač. On je tudi preskrbel ves material.

Ne samo, da so to postavili, vse so tudi opremili, pa še pravilno napeljali elektriko in plin. Neštarni so se pri tem tako puklali, da se par dni niso mogli zravnati. Povrhu vsega pa so še za ves material sami plačali. To je stalno nad \$12.000. Nekaj so prispevala društva iz svoje blagajne, pa tudi članstvo je darovalo v ta namen. Nekateri od \$5 do \$500 in še več.

Naj še omenim, da to niso nikaki bogatini. Vse delo so

darovali zastoj in še povrhu vsi globoko v žep segli. Neštarni imajo večje družine in vsi težko delajo. Moramo pa priznati, da so res skrbni in varčni.

Drugo veliko delo je v preteklem letu izvršilo društvo sv. Ane št. 170 KSKJ. Brezplačno so počistili križeve postaje. Nova cesta med postajami je stala \$5.500. Od članstva so prejeli nekaj nad \$3.000, ostalo je plačalo društvo iz blagajne. K tej vsoti so tudi lepo prispevali tisti otroci, katerih starši so njih imena na križevih postajah. Večina teh staršev je pa že davno v grobu. Bilo je res ganljivo, ker so se skoraj vsi otroci spomnili z darom svojih staršev z željo, naj bo spomin na starše ohranjen.

Pri čiščenju postaj, za popraviljanje križa in barvanje, ravno tako rože za kinčanje oltarja pri križu, gre največja zahvala Štefanu in Mary Balažič, Jožefu in Anni Kreslin ter Ivanu in Rozi Hanc. Vsi zaslužijo posebno priznanje.

Vsi naši obrtniki imajo bistre in odprte oči. Hitro opazijo, kaj še v Lemontu manjka. Vsi se radi obračajo na mene, svetujejo in priporočajo. Komaj smo dokončali Božji grob in drugo, pa me je že poklical mlad mož, ki nam je vsem v počast in je vedno med prvimi. Po telefonu mi pravi: »Bil sem v Lemontu. Zdi se mi, da nam klopi pri grotu ne delajo časti. Vprašajte, če še tega dela ni nihče prevzel, bom jaz to naredil do 3. julija.«

(Dalje prihodnjič)

Sprejem dekana F. Tementa

Dekan in župnik F. Tement so tukaj na obisku. Darovali so sv. mašo pri Sv. Štefanu v nedeljo, 10. julija. Lepo število prekmurskih rojakov in Slovencev iz drugih krajev je bilo navzočih. Č.p. Kalist so somaševali. Krasna pridiga in lepo petje nas je vse srčno ganilo.

Po sv. maši smo se zbrali v spodnji dvorani. Tam sta nas vse zelo lepo počastila in pogostila naša predobra Štefan in Mary Balažič. Vso pijačo in vse potrebno sta sama plačala. Pecivo so tudi prinesle naše pridne gospodinje. Vse so bile pripravljene pomagati. Bog plačaj vsem za to izredno pozornost.

Še isti popoldan smo bili vsi gostje zbrali v lepem »Pungradi« mojega brata in njegove žene Margaret v Whelling, Ill. Bilo nas je nad sto gostov. Tudi tam so našli Mike in Rose Sobočan iz Windsorja, Kanada, in Franca in Emmo Borovič iz Veržeja. Vsi so tukaj na obisku pri svojih.

Važno opozorilo

Še je čas, da se prijavite za Slomškove dneve v Hamiltonu, Kanada, ki bodo 17. in 18. septembra. Vsi Slomškovi prijatelji pristrčno vabljeni. Pokličite podpisano na tel (312) 297-2828. Bog vas živi!

Gizella Hozian

**Ameriška Domovina
družni Slovence
po vsem svetu!**

KOLENDAR

društvenih prireditev

AVGUST

17. — Federacija slov. upokojenskih klubov prireja piknik na farmi SNPJ na Heath Rd. v Kirtlandu. Igra Krivec orkester.

20. — Folklorna plesna skupina Kres nastopa na Slov. pristavi. Po nastopu igrajo Veseli Slovenci.

21. — ADZ prireja Družinski dan piknik na svojem letovišču v Leroy, O. Pričetek ob 2. pop.

26. — Pevski zbor Gallus s Koroške ima koncert ob 8. uri zvečer v dvorani Sv. Križa v Fairfieldu, Conn. Po koncertu ples.

27. — Pevski zbor Gallus s Koroške ima koncert v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Pričetek ob 7. zv.

28. — Belokranjski klub priredi piknik na Slovenski pristavi. Igra Tony Klepec orkester.

28. — Društvo DSPB Cleveland priredi romanje v Frank, Ohio.

28. — Slovenski dom na Holmes Ave. priredi letno »Povratek domov« prireditev.

SEPTEMBER

4. — Vrtna veselica na Slovenski pristavi. Domača večerja. Za ples in zabavo igra orkester Alpski sekstet.

10. — Fantje na vasi prirede vsakoletni celovečerni koncert, v SND na St. Clair Ave. Igra ansambel Veseli Slovenci.

11. — Federacija kulturnih vrto v Clevelandu priredi praznovanje pri kulturnih vrtovih. Letos obhajajo 50-letnico Jugoslovanskega kulturnega vrta.

11. — ADZ prireja Pečenje školjk piknik na svojem letovišču v Leroy, O. Pričetek ob 2. pop.

18. — Fara Marija Vnebovzeta prireja kosilo. Serviranje v šolski jedilnici od 11.30 do 2. pop.

18. — Vinska trgatev na Slovenski pristavi.

25. — Oltarno društvo pri Sv. Vidu priredi vsakoletno kosilo v avditoriju pri Sv. Vidu.

25. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, priredi Vinsko trgatev v svojem Parku

OKTOBER

2. — Prijatelji SND na St. Clair Ave. priredijo »brunch«. Pričetek ob 11.30 dop. v SND.

15. — Tabor DSPB Cleveland priredi svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

23. — Slomškov krožek priredi vsakoletno kosilo v avditoriju pri Sv. Vidu.

23. — Občni zbor Slovenske pristave, na Slov. pristavi.

23. — Slovenian National Art Guild praznuje 15-letnico v SDD na Recher Ave.

29. — Štajerski klub priredi Martinovanje v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Pričetek ob 7h zv. Igrajo Veseli Slovenci.

29. — Slovenski dom na Holmes Ave. priredi večerjo.

NOVEMBER

6. — Slovensko ameriški kulturni svet priredi »Slovenski večer« v SND na St. Clair Ave. Počlaščen bo sodnik August Pryatel.

12. — Pevski zbor Jadran priredi jesenski koncert, združen z večerjo in plesom, v SND na Waterloo Rd. Igra Joey Tomšick orkester.

12. — Belokranjski klub priredi martinovanje v SND na St. Clair Ave. Pričetek ob 6.30 zv. Igra Tony Klepec orkester.

13. — Slov. mladinski zbor Kr. 2 SNPJ praznuje 50-letnico s prireditvijo v SDD na Recher Ave.

25. — Slovenski dom na Holmes Ave. priredi Zahvalni dan večerjo. Igra Johnny Vadal orkester.

DECEMBER

4. — Pevski zbor Glasbena Matica priredi »brunch« in božični program v SND na St. Clair Ave. Igra Slogar orkester.

4. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, priredi Miklavževanje.

DUKAKIS

(Nadaljevanje s str. 5)

didat za Belo hišo, bo slika popolna. Kandidata bosta morala verjetno bolj reševati praktična in vsakodnevna vprašanja ameriške in svetovne politike kot pa filozofirati o idealnih vizijah države in družbe. Zato bo zasledovanje tega boja v bodoče prav gotovo še zelo zanimivo in pestro.

Z Odrešenikom smo pribiti na križ in on sam nas pribija nanj s svojo milostjo. Zaradi Jezusa križa nočemo zapustiti kajti on in križ sta neločljiva.

— Fanelon

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300

1053 E. 62. cesta 431-2088

V družinski lasti že 85 let

Teze za ustavo republike Slovenije

(Nadaljevanje s str. 5)

PRAVICA DO IZOBRAŽEVANJE IN DO IZOBRAZBE

Vsakdo ima pravico, da enakopravno pridobiva znanje in strokovno izobrazbo vseh vrst in stopenj v javnih in zasebnih šolah.

Osnovno izobraževanje je obvezno in brezplačno. Srednje je dostopno za vse in brezplačno. Visokošolsko izobraževanje mora biti dostopno vsem, ki imajo za to ustrezne sposobnosti. Republika uresničuje to pravico s štipendijami ter družinskimi in drugimi podporami.

Univerze in druge visoke šole v mejah zakona avtonomno doočajo svojo notranjo ureditev.

PRAVICA DO SOCIALNE VARNOSTI IN ZDRAVJA

Vsakdo ima pravico do socialne varnosti, vključno s socialnim zavarovanjem in pravico do podpore za osnovne življenjske potrebe v primeru brezposeinosti ali nezmožnosti za deo.

Republika je dolžna ustvarjati pogoje za usposobitev ter zaposlitev državljanov, ki niso popolnoma zmožni za deo, invalidnih otrok in težje prizadetih.

Vsakdo ima pravico do zdravstvenega varstva.

Nikogar ni mogoče prisiliti k zdravstvenemu postopku, razen v primerih, ki jih dooloča zakon.

Republika zagotavlja pogoje za zdravo življenjsko okolje.

Vsakdo je dolžan varovati naravo in njene dobrine, naravne znamenitosti in redkosti ter kulturne spomenike.

LASTNINSKE PRAVICE

Temejni vir iastnine je deo; iastnina pa jamstvo za samostojno deo.

Zakon dooloča načine pridobitve in uživanja iastnine ter njene meje, da bi zagotovil njeno družbeno funkcijo. Republika z zakonom prepoveduje zlorabo iastninske pravice. V primerih, določenih z zakonom, je zaradi splošnega družbenega interesa — proti odškodnini — možna raziastitev nepremičnin.

Da bi dosegli smotrno uporabo zemlje, zakon državnim, javnim zadružnim in zasebnim zemljiškim posestnikom iahko naiaga posebne obveznosti in omejitve.

Namembnost kmetijskega zemljišča je dovoljeno spremeniti samo z zakonom.

Zajamčena je pravica dedovanja.

Gospodarske dobrine so iahko v zasebni, zadružni, korporacijski, v državni ali drugi javni iasti.

Zakon obravnava vse oblike iastnine enakopravno, tako glede davkov in družbenih prispevkov, kakor tudi glede preprečevanja gospodarske in ekološke škode, ki bi nastala drugim osebam oz. družbi.

Pri dobrinah v javni iasti zakon dooloča, da mora funkcije nosilca iastninske pravice prevzeti republika, občina ali druga teritorialna oziroma funkcionalna javnopravna skupnost. Zakon dooloča pooblastila, dolžnosti in odgovornosti organa, ki zastopa te javnopravne skupnosti.

EKONOMSKA RAZMERJA

Javna in zasebna gospodarska pobuda sta svobodni.

Zakon dooloča obveznosti, pogoje in omejitve državljanom, državnim organom ter javnim in zasebnim pravnim osebam pri ustanavljanju podjetij in pri njihovem upravljanju.

Podjetniška pobuda se ne sme izvajati v nasprotju z družbeno in nacionalno koristjo ali tako, da bi škodila naravi, varnosti, svobodi ali človeškemu dostojanstvu.

Državljanji iahko ustanovljajo zadrage, korporacije ali druge oblike organiziranega sodelovanja. Oblike iastništva in pridobivanje dohodka ureja zakon tako, da so deleži vseh imetnikov iastninskih pravic enakopravno obravnavani.

(Nadaljevanje prihodnjim torkom)

Zbornik »Sedejev simpozij« izšel

Slovenska teološka akademija in Papeški slovenski zavod Slovenik sta v prvi polovici septembra 1986 organizirali v Rimu Sedejev simpozij; bil je v Sloveniku. Njegov rektor M. Jezernik je v pozdravnem nagovoru dejal:

»Simpozij je strogo znanstvenega značaja, zato ni odprt širšim krogom in smo izključili vse, kar bi motilo akademsko resnost.«

Tednji koprski pomožni škof M. Pirih je bil osebno navzoč pri vsem poteku simpozija in se je na koncu zahvalil ter izrazil željo: »Da bi predavanja s tega simpozija čimprej dobili v knjigi, pa tudi, da bi vsaj nekatera mogli slišati duhovniki in laiki kje na tleh Sedejeve oziroma sedanje koprške škofije.«

Ti »akademsko resni« prispevki s Sedejevega simpozija so sedaj izšli v knjigi, izdali sta jih skupno Celjska in Goriška Mohorjeva družba. Tako je izpolnjena tudi želja škofa Piriha: Tudi duhovniki in laiki na tleh koprške škofije jih bodo mogli brati in se v njih seznaniti z našo polpreteklo zgodovino, saj je F.B. Sedej dokaj dolgo živel (r. 10. okt. 1854 v Cerknem, u. 28. nov. 1931 v Gorici) ter kot goriški nadškof imel več kot 25 let odločilno besedo pri vodstvu goriške nadškofije (1906-1931).

Pri simpoziju je sodelovalo 21 strokovnjakov, tako Slovencev kot Italijanov, tako iz Italije kot iz Slovenije. Bili so duhovniki in laiki, moški in ženske, govorili so v slovenščini in italijanščini, eden (dr. G. Maghet) je svoj poseg poslal v furlanščini. Vsi ti prispevki so sedaj objavljeni v knjigi in sicer v originalnih jezikih, le furlanski članek je preveden v slovenščino, ker bi bralci le imeli težavo razumeti furlanščino.

V svojih prispevkih so sodelavci simpozija obdelali osebnost in delo F.B. Sedeja z vseh strani, kolikor so dopuščali do sedaj znani arhivski viri. To velja zlasti za čas po prvi svetovni vojni, ker so državni in zlasti vatikanski arhivi odprti za javnost šele do leta 1922.

Sedejevo življenje in rod

Odkrivanje Sedeja se v zborniku začne z opisom Cerkljanske, tj. dežele, ki je rodila Sedeja in sredi katere je preživel svoja otroška in poznejše kot študent mladeniška leta. To nalogo je odlično opravil Tomaž Pavšič, kar mu ni bilo pretežko, ker je sam s Cerkljanskega doma. Za njim se je oglasil Sedejev pranečak Andrej Sedej, ki je duhovnik in trenutno študira v Rimu. Njemu so poverili nalogo, naj opiše Sedejev rod.

Vestno se je lotil naloge in na široko nanizal sorodnike F.B. Sedeja. Gre za široko razpreden rod, ki je dal Cerkvi več duhovnikov in škofa, a tudi več izobražencev, ki so vsak po svoje prispevali k rasti in napredku slovenskega ljudstva.

Iz opisa je videti, da so Sedejeve prizadevale tudi hude nesreče, bridke smrti, bolezni, nazadnje še tragedija med drugo svetovno vojno, ko so v Cerknem justificirali kot izdajalko nečakinjo Pavlo skupaj z obema kaplanoma in drugimi, in ko so Nemci v aprilu 1944 v Gorjah požgali domačijo Močnikovih, zverinsko ubili gospodarja Jakoba, invalida brez noge, in njegovega brata Ivana, ki je bil doma za strica. Gre za družino, kamor je šla Sedejeva sestra Mica za nevasto.

Sedejevo življenjsko pot je opisal Tomaž Simčič. Spremlja ga od rojstva prek študentskih let v Gorici v njegovih duhovniških službah do škofovstva. Nato oriše njegovo škofovsko delovanje pod Avstrijo, med prvo svetovno vojno ter po vojni pod fašistično oblastjo. Vidi se, kako je bil F.B. Sedej povezan z usodo svojega ljudstva in svoje škofije; delil je, kot dober pastir, veselje in žalost, uspehe in neuspehe do odstopa oktobra 1931 in do smrti dober mesec kasneje.

Za temi uvodnimi referati sledi 17 drugih, ki vsak s svojega gledišča osvetljujejo Sedejevo osebnost in delo, npr. Fr. Kralj, Sedej, nadpastir goriških Slovencev; Paolo Malni, L'attività pastorale di Mons. Sedej attraverso le visite pastorali; L. Tavano, La dimensione e le attività culturali dell'Arcivescovo F.B. Sedej; J. Bizjak, Sedej in Sv. pismo; L. Bratuž, Sedej in slovenska književnost.

Sedej in Gregorčič ter Pregelj

V tem referatu izstopa Sedejev odnos do pesnika Simona Gregorčiča; bil je odnos prijatelja do prijatelja. Še več, kot ugotavlja L. Bratuževa: »Vse kaže, da so odnosi med Sedejem in Gregorčičem presegali okvir medsebojnega spoštovanja in prijateljstva.« Naj tega ne spregledajo tisti, ki poznajo le Mahničeva in njegov kritični pristop do Gregorčičeve poezije. Naklonjenost učenega profesorja, kanonika in poznejše škofa Sedeja odtehta deset Mahničev.

Drugačen je bil odnos med Sedejem in pisateljem Ivanom

Pregljem. Ko je ta začel pisati tam po letu 1910, je bil Sedej že v letih, zasidran v svojem idealističnem in vzgojiteljskem gledanju na umetnost. Zaradi tega ni umel novega načina ustvarjanja, ki ga literarna kritika označuje kot »ekspresionizem«. »Želel je, da bi pisali v svežem duhu, a za ljudstvo.« Zvoljlo tega je nekatere Pregljeve povesti obsojal, zlasti Plebanusa Joannesa in Matkovo Tino. Tukaj Sedej ni mogel vštric s časom kot tudi kje drugje ne.

Sedej in politiki

V zborniku so še druga predavanja, ki jih moramo vsaj omeniti. Prof. Jože Pirjevec je osvetlil zgodovinski okvir Sedejevega škofovanja do prve svetovne vojne, Marko Tavčar »Sedej v navzkrižju političnih in nacionalnih vrenj«. K tema dvema predavanjema je treba dodati vsaj še zanimivo predavanje Cerkljanke Milice Kacin-Wohinz, »Sedej v dokumentih italijanskih oblasti«. Predavateljica je znana kot najboljša poznavalka primorske zgodovine med obema vojnama. Brska po arhivih, javnih in privatnih, zbira pričevanja iz tistih časov, zasleduje pisana poročila v časopisih in revijah. Tako je sestavila tudi svoj referat o Sedeju. Zbrala je veliko dokumentov iz številnih arhivov, ki je do sedaj najbolj dokumentirano pričevanje, kakšni so bili odnosi med škofom Sedejem in raznimi italijanskimi ter fašističnimi oblastmi. Zaključuje: »Sedej je bil žrtev fašizma, tudi če Mussolini ni zahteval od papeža »njegove glave«, kajti zahteval jo je prek posrednikov.«

Zaključujem to poročilo z odnosom F.B. Sedeja do Furlanov: »Zavedal se je, kako velikega pomena je za narodnostno identiteto uporaba materinega jezika, zato se je resno trudil, da je vsaki narodni skupnosti govoril v njenem jeziku. Tudi zato so Furlani videli v njem »svojega« škofa in ga spoštovali« (Guido Maghet).

K(azimir) H(umar)
Kl. glas, 28.7.1988

Ameriška Domovina je Vaš list!

Josef's Hair Design

5235 Wilson Mills Rd.
Richmond Heights, Ohio
461-8544 or 461-5538

Amerika in Amerikanci

Rev. J.M. Trunk

Pennsylvania (Nadaljevanje)

South Sharon: Mr. M. Gorenec poroča, da so prišli prvi Slovenci sem nekako pred 10 leti. Med njimi so bili J. Gornik, M. Vrenik in F. Cimperman; prvi ima še svoje posestvo, druga dva sta prodala. Prišli so iz Dolenjskega; zdaj je tu 20 družin, ki imajo hiše, in okrog 25 samcev. Naselbina se bo še povečala. Vsi delajo v tovarni za kositer. Zahajajo v nemško cerkev sv. Jožefa, deca pa v javno šolo. Nekateri spadajo v društvo sv. Alojzija v Braddocku, drugi k SNPJ. Od 1. julija 1912 se mesto imenuje **Farrell**.

Steelton: V tem mestu so velikanske tovarne milijonarja Carnegie. Razne stavbe so predmestje Lockhall združile s Harrisburgom. Slovenci so zaposleni v tovarnah »United States Steel Co.« in »Pennsylvania Steel Co.« Naseljevati so se začeli l. 1888 in so prihajali iz Metlike, Črnomlja in Žužemberka. Kakor mi poroča Mr. M. Kofalt, je tu nad 500 Slovencev; okrog sto je družin, od katerih imajo nekatere lastne domove. Do večje veljave so prišli M. Kofalt, ki je javni notar in ima obsežno prodajalno, G. Gršič, ki je forman (preddelavec) v tovarni J. Petrašiča, Mary Mika in Mary Kozjan, ki sta učiteljici.

Cerkvene razmere so dobre. Dolgo vrsto let so imeli Slovenci in Hrvatje skupno svojo cerkev Matere božje. Ker so se pojavila nesporazumljenja, so Slovenci ustanovili dne 15. maja 1909 lastno župnijo. Takoj so začeli zidati na North in 2nd Street lično cerkev sv. Petra. Blagoslovili so jo 11. decembra 1910. Cerkev ima 3 oltarje in 3 zvonove. V lastni šoli poučujejo 4 sestre 87 slovenskih šolarjev. Skupno župnijsko premoženje znaša 25.000 dolarjev.

Versko življenje je prav dobro. Poleg cerkvene bratovščine Srca Jezusovega imajo Slovenci štiri katoliška podporništa društva, namreč sv. Alojzija (ustanovil J. Kozjan), sv. Nikolaja (ustanovil F. Kompare), samostojno društvo sv. Jurija (ustanovil M. Kofalt) in žensko društvo Marije milosti polne. Menda je nekaj Slovencev tudi v kraju Pittsburg. Slovencem župnikuje Rev. F. J. Ažbe.

Sygan: Mr. L. Glazer poroča, da je v tej naselbini 39 družin in 28 samcev, torej 67 moških brez žensk in otrok. Družini Verdinek in Miklavčič sta prišli sem l. 1903, največ se jih je pa naselilo v l. 1905. Rojaki so Kranjci in Štajerci, večinoma iz Šaleške doline, in delajo v premogovnikih. Dve prodajalni ne uspevata posebno, ker je naselbina premajhna. Od prvotnih 27 družbenih hiš so jih Slovenci pokupili 17, in 11 družin je postavilo lastne domove.

Cerkvene razmere so »srednje«. Rojaki zahajajo v slovensko cerkev v Bridgeville ali v irsko v Rosevale. Društvo Jugoslovanski socialistični klub »Mladi Vrh« št. 13 SSPZ so ustanovili l. 1909 in spojili z njim »Čitalnico«, ki so jo l. 1906 preložili sem iz Burdine, Pa.; zdaj ima 48 članov. Društvo »Bratstvo« SNPJ so ustanovili maja l. 1904 z 18 člani; zdaj šteje 115 udov.

Poročevalec še dostavlja: »Dasi majhni, gibljemo se živahno; pripadamo k U. M. Workers of America (unijskim premozarjem), kjer smo dobro zainteresirani. Postavili smo si »Slovenski Dom« z lastnimi rokami pod vodstvom sobrata J. Lesjaka. Dom nas stane do 3000 dolarjev in delo, ki smo ga sami izvršili, moramo računati na 1000 dolarjev.«

Trestle: Slovenci so se začeli v premogovnike naseljevati okrog l. 1890. Že l. 1903 je bilo v vseh jamah po okolici nad 600 Slovencev; zdaj jih je baje okrog 1000. V cerkev zahajajo v Pittsburg. Društvo sv. Barbare št. 33 JSKJ šteje okrog 200 članov in članic.

Tyre: JSKJ ima tu društvo sv. Jožefa št. 74.

Uniontown: JSKJ ima tu društvo sv. Roka št. 55, ki šteje okrog 50 članov in članic.

Venetia: L. 1903 je bilo tu 200 Slovencev, večinoma Dolenjcev, ki so delali v premogovniku. Cerkve ni. Spovedovat jih hodi župnik iz Bridgevilla.

West Newton: Sem so prišle štiri slovenske družine l. 1882, l. 1903 je bilo 23 družin in do 60 samcev iz Litije, Kamnika in Štajerskega. Zaposleni so v premogovniku. Cerkve sami nimajo, spovedovat jih hodi župnik iz Pittsburga.

Willock: V to naselbino blizu Pittsburga so prišli prvi Slovenci l. 1894 iz Gorenjskega, Škofje Loke in Trate. L. 1903 jih je bilo 20 družin in okrog 100 oseb, zdaj jih je nad 200. Delajo v premogovniku. Cerkev imajo menda skupaj z Nemci na Flass, večinoma pa zahajajo v Pittsburgh. Blizu so še naselbine Lickron in Castle Chanon.

Yukon: Mr. J. Vidman mi poroča, da je tu 30 družin, ki imajo lastne domove, in nad 30 samcev, torej skupno nad 100 Slovencev. Prišli so sem l. 1908 iz Dolenjskega. Med prvimi so bili: J. Vidman, G. Mastle, M. Mačkovšek, A. Lavrič, A. Golobič, M. Kova, J. Lovšin in F. Mihelič. Zaposleni so v premogovnikih; J. Tomšič in J. Lavrin imata prodajalni. V cerkev zahajajo v slovaško, oskrbuje jih Rev. M. Tušek. Verske razmere so srednje.

V naselbini je dvoje društev: »Novi dom« št. 117 SNPJ in društvo št. 34 SDPZ. Prvo je bilo ustanovljeno dne 13. aprila

1909 in ima 30 članov, drugo dne 1. aprila 1910 in šteje 22 udov. Mnogi so člani drugih Jednot.

Rhode Island

Riverside: L. 1907 se je sem naselil s svojo družino slovenski kipar Ivana Zalar, doma iz Ljubljane.

Providence: V tovarnah je nekaj slovenskih delavcev, ki pa ne vedo drug za drugega. Posamezniki so tudi še po drugih mestih te države.

South Dakota

Central City: V rudnikih je zaposlenih nekaj slovenskih delavcev.

Lead: Mesto je dobilo za Slovence večji pomen, ko je leta 1902 zasedel novoustanovljeno škofijo slovenski vladika mil. g. Ivan Stariha. Zdaj je tu 7 slovenskih družin in okrog 10 samcev. Mnogo je Hrvatov, ki jih je oskrobval nekaj časa Rev. J. Tomšič.

Plankinton: Že nad 25 let je tu nekaj slovenskih farmarjev. Cerkev je za vse katoličane.

Vermillion: Nad 20 slovenskih farmarjev ima lepe kmetije, na katerih pridelujejo ponajveč koruzo.

Texas

Tastoria: Dalje časa že je tu naseljenih več Slovencev, ki delajo na žagah, a imajo tudi lastna zemljišča, na katerih pridelujejo okusno sadje. Kraj je zdrav, zima je nepoznana.

Waller: Od l. 1911 je kupilo 10 Slovencev domove in so ustanovili farmersko naselbino. Lastnega društva še nimajo, temveč pripadajo večidel k št. 3 JSKJ v La Salle, Ill.

Po več Slovincih je še v krajih Angelton, Houston, Galveston in posamezni še drugje.

Utah

Alta: V rudokopu je okrog 15 samskih Slovencev. Delo je zelo težavno.

Bingham Canyon: Mr. A. Klop mi poroča, da je tu 10 slovenskih družin in 25 samcev, ki so prišli sem l. 1900. Med prvimi so bili A. Prijatelj, J. Juri Stepen, F. Škoda in J. Prijanovič; doma so iz Dolenjskega. Zaposleni so v bakrenih rudnikih. Cerkvene razmere so »prav slabe«. Zahajajo v irsko cerkev, deca pa v javno šolo. Društva ni.

Castle Gate: Pred leti je tu bilo mnogo Slovencev, ki so delali v premogovniku; večinoma so zdaj odšli in je ostalo le nekaj družin. Kraj ni lep, pač pa slikovit, ker ga skalovje obkroža od vseh strani. (J.A. Terbovec).

Garfield: V topilnici je nekaj Slovencev, več pa Srbov in Hrvatov.

Hayden: Osem Slovencev ima v lepem kraju dobro urejene kmetije.

Nova revija gre svojo pot naprej

Izšla je 73/74 številka Nove revije. Kakor vedno ne gre za revijo v običajnem smislu, temveč za zbornik razprav, esejev, literarnih stvaritev ter številnih drugih prispevkov. Revija je zato zajetna, nad tri sto strani.

Precej prispevkov je posvečenih nemškemu filozofu Heideggerju, ki je eden glavnih zastopnikov nemške filozofije v našem stoletju. Dolžijo ga podpiranja nacizma in simpatiziranja z njegovimi idejami.

Precej prostora je odmerjena literaturi, tako poeziji kot prozi, domači (Niko Grafenauer, Andrej Brvar, Ivo Antič, Zdravko Zupančič) kot prevodom (Josif Brodski). Dušan Jovanovič objavlja dramo Viktor ali dan mladosti.

Potem so objavljene raznovrstne razprave s filozofskega in etničnega področja, ki bodo zanimale strokovnjake. Posebno pozornost zasluži Dnevnik škofa A. B. Jegliča. Obsega čas od avgusta do konca oktobra 1918. Gre za čas, ko so bile najhujše polemike okrog »majniške deklaracije« ter za Jugoslavijo in proti njej. V središču vsega tega narodno-političnega snovanja je bil ravno škof Jeglič, saj je s svojo avtoriteto odločilno podrl misel o priključitvi Slovencev k Jugoslaviji, najprej v okviru avstrijske monarhije, proti koncu pa k Jugoslaviji skupaj s Srbi in Hrvati.

O teh dogodkih se je že veliko pisalo, Jegličev dnevnik marsikako vrzel napolni in osvetljuje ozračje in razmere, ki so v tistih mesecih vladale na Slovenskem in na Dunaju. Šlo je za bolečo odločitev, ki je posebno prizadela dr. Šušteršiča.

Midvale: Mestece ima lepo lego sredi sadnih vrtov in polja. Nekaj Slovencev je zaposlenih v rudotopilnicah. JSKJ ima društvo sv. Jožefa št. 86.

Murray: Tu je, kakor poroča g. I. Kastelic, okrog 50 Slovencev, med temi 20 družin. Prišli so l. 1903 iz Colorada in delajo v rudotopilnici. Med prvimi so bili J. Mušič, F. Hofman in J. Kamnikar. Verske razmere so »srednje«, cerkvene »slabe«; v cerkev zahajajo v Salt Lake City. Društvo sv. Petra in Pavla št. 51 JSKJ so ustanovili l. 1904 J. Šneler, J. Kastelic, J. Kamnikar in S. Malnar, zdaj ima 36 članov in 13 članic.

Park City: V bakrenih rudnikih je bilo prej mnogo Slovencev; zdaj polagoma odhajajo.

Salt Lake City: G. F. Blatnik iz Dobrega polja ima v mestu hotel »Jugoslovanski Dom«. Drugih Slovencev stalno tu ni, pač pa prihajajo pogosto iz sosednih naselbin Murray, Midvale, Bingham Canyon, Park City, Tooele in Silver City.

(Dalje prihodnji tork)

ča in številne duhovnike, tradicionalno navezane na Avstrijo in cesarja.

Ves čas vojne je Jeglič redno opravljalo svoje vizitacije po škofiji. Zanimivo je, kako so ga sprejeli Nemci v Kočevju in okolici. Piše: Kočevjarji so mi obetali »kamne in gnila jajca«. No, tega niso storili. Le v mestu samem so mlaje, postavljene pred župniščem in pred cerkvijo, ponoči pometali v vodo. Nekateri šolarčki so trdili, da jih ne bo birmal slovenski škof, ampak da bodo naprosili nemškega škofa iz Gradca ali Celovca. In res par otrok iz boljših družin ni prišlo k sv. birmi. Ena deklica je vprašala g. kateheta: »Ali me bo škof razumel, če bom odgovorila po nemško?« V župniji Kočevje je 1/3 Slovencev, ki so popolnoma zapuščeni. Zaradi božje službe bo treba kaj ukreniti. Pa kaj, ko so Kočevjarji tako strastni.« Potem omenja, da se je policijski komisar ponudil, da ga s policijo zaščiti, če bi želel pridigati po slovensko.

Omenjamo to, da vidimo, kako strastni nacionalisti so bili nemški Kočevjarji, ki jih je pa med zadnjo vojno Hitler pregovoril, da so se izselili iz Kočevja na demarkacijsko črto pri Brežicah. Tako je Hitler rešil problem kočevskih Nemcev.

Zanimivi so članki o sedanji politični aktualnosti. Gre za prispevke znanih profesorjev, ki »niso na liniji«: France Bučar, Dimitrij Rupel, Alenka Puhar, Spomenka Hribar in drugi mlajši. Spomenka Hribar objavlja članek Spet žejni čez vodo? V njem razmišlja o zadnji konferenci slovenskih komunistov in posebej o programskem govoru Milana Kučanana. Piše: »Z njim so se vsi strinjali.« Ostajal je en sam pomislek: »da se ja ne bi zgodilo tako, kot se je vse doslej: vse je ostalo le pri besedah, besede se niso uresničile.«

»Najbrž ni dvoma, piše dalje, da se je na tej konferenci slovenska partija konstituirala kot »partija naroda«. Bolje rečeno: tak namen je imela postati nacionalna partija, partija slovenske nacije. Da je to tudi uspelo, je razvidno iz tega, da se je vendarle »postavila po robu« tako imenovanim »pritisikom z juga« in se naprej vztrajala pri demokratizaciji slovenske družbe, da je ponavljala tako imenovano koristi slovenskega naroda.«

V nadaljevanju analizira Kučanov govor in pride do zaključka, da partija razume demokratizacijo tako, da se naprej ohrani vsa oblast v svojih rokah.

Kat. glas., 14. 7. 1988

MALI OGLASI

Wanted

Sewer for slip-covers. Write train.

Eastern Slip Cover Company

589 E. 185 St.

486-2310

(60-63)